

Vertun Posti

Vihdin kotiseutulehti

N:o 2 Marraskuu 2009, 1. vuosikerta Vihti-Seura ry Irtonumero 5€

Julkaisija
Vihti-Seura ry

Vastaava toimittaja
Pentti Kurunmäki
pentti.kurunmaki@
kolumbus.fi

Toimitussihteeri
Susanne Vuorinen
stvuorinen@gmail.com

Toimituskunta
Kari Huhtilainen
Pentti Kurunmäki
Timo Roms
Susanne Vuorinen

Taitto
Susanne Vuorinen

Ilmoitusmyynti
Kari Huhtilainen
kari.huhtilainen@elisaneet.fi
p. 040-7794 707

Ilmestyminen
Kaksi kertaa vuodessa,
Vihti-Seuran jäsenlehti,
irtonumero 5 €

www.vihtiseura.fi

Painopaikka
Karprint Oy
Vihti 2009

ISSN 1798-4076

Elli ja Artturi Hiidenheimon
säätiö on tukenut Vihti-Seuraa
Pertun Postin julkaisemisessa.

Kannen kuva:
Paavo Hacklin
Itsenäisyyspäivä, 2006.

Pertun Posti kiittää kaikkia
lehden tekoon osallistuneita
saamastaan aineistosta. Seu-
raava lehti ilmestyy touko-
kuussa 2010.

Tässä lehdessä

Kulttuuritekoja	3
Jokaisen Oma Ympäristö	4
Kirkonmäeltä näkee kauas	5
Vihtin nuorisoseuran kokoelma	6
Lukuvinkit.....	8
Rakennusperintöpäivän tilaisuudessa muisteltiin kunnantalojen vaiheita	9
Kirstin nurkka	10
Kotiin karkotettavaksi.....	12
Törnströmin veljekset kilpahiittäjinä	13
Purovesien padot - muinaismuistoja Vihtin Moksissa	14
Suomen sodan vaikutuksia Vihtiin.....	20
Olen kurkkuani myöten täynnä!.....	22
Kirjallisuuden kiehtova maailma	22
Vihtiläisiä jouluruokia	23
Tulipaloja ja palontorjuntaa	24
Valokuvausharrastukseni.....	26
Kuva kiinnostaa	27
Nummellan kylähistoria.....	28
Joulukortteja ja uuden vuoden tervehdyksiä 1900-luvun ensimmäisiltä vuosikymmeniltä.....	30
Tapahtumakalenteri.....	32

Vihti-Seura ry

Puheenjohtaja

Markku Tolvanen

Varapuheenjohtaja

Leila Kuittinen

Sihteeri

Jussi Roms

Asiantuntijajäsenet

Pirkko Aurell, museotoimi

Kaisa Kilpeläinen, kaavavastaava

Sirpa Niemi, rahastonhoitaja

Paula Huhtilainen, jäsenkirjuri

Muut hallituksen jäsenet

Marja-Liisa Suontaka

Paavo Hacklin

Pentti Kurunmäki

Timo Roms

Kari Huhtilainen

Susanne Vuorinen

Vihti-Seura on vuonna 1946 perustettu yhdistys, jonka tarkoituksena on kehittää Vihtiä kotiseutuna, lisätä kotiseututietoutta, asumisviihtyvyyttä sekä kotiseutuhenkä.

Kulttuuritekoja

Syntyisikö strategia?

Elokuiset Vihti-Päivät kirkonkylän raitilla olivat haasteellisesta lähtötilanteesta huolimatta menestys. Pelkäsinkin juhlapäivien kutistuvan pieneksi markkinapäiväksi, mutta onneksi tuhannet tyytyväiset Vihti-Päivillä kävijät osoittivat, että päivistä on tullut jo perinne ja paikallinen kotiseutujuhla. En voi kuin ihaillen kiittää kaikkia mukana olleita järjestöjä ja heidän aktiivijäseniään, jotka loivat meille lämminhenkisen tapahtuman. Erityiskiitokset ansaitsee Vuosisatamarkkinoista vetovastuun ottanut Wichtis ry ja heidän voimakaksikkonsa Tiina Veräjänkorva ja Kirsi Suomalainen.

Tämän vuotisten Vihti-Päivien erikoisuus oli eittämättä vaalitori. Kuntavaalien uusiminen toi markkinoille mielenkiintoisen lisävivahteen, kun paikalliset ehdokkaat valtakunnan kärkipoliitikoilla höystettynä olivat markkinaväen tentattavana. Vuoropuhelu kuntalaisten ja päättäjiksi pyrkivien välillä yltyi sen verran vilkkaaksi moniin syksyn vaalitulaisuuksiin verrattuna, että puhetorin voisi allakoida jo puolueiden ensi vuoden kalentereihin.

Uusi kunnanvaltuusto on aloittanut poikkeuksellisen lyhyen kolmivuotisen toimintakautensa hyvin haastavassa taloudellisessa tilanteessa. Kovien budjettipaineiden alla tullaan tekemään pikaratkaisuja, joita pitemmällä tarkasteluvälillä voi olla vaikea ymmärtää. Toivokaamme nykytilanteessa kuntapäättäjille kaukonäköisyyttä, sillä he ovat kulttuuri- ja kotiseututyön ykköstoimijoita.

Paikallisella tasolla meidän pitäisi koota rivit vahvan kulttuuriperinnön turvaamiseksi ja kehittämiseksi.

Vihdin kulttuuritoimintojen ja -ilmiöiden moninaisuus on pääomaa, jota rahassa ei voi mitata. Kolmannen sektorin toimijat tuottavat merkittävän osan kunnan kulttuuritarjonnasta. Rikkaan kulttuuritoimintamme olisi saatava enemmän huomiota paikkakunnan kehittämissä. Hyvin hoidettuna kulttuuripääoma voi toimia kunnan imagon rakentajana ja vetovoimatekijänä.

Löytyisikö Vihdissä tahtoa tehdä yhteistuumiin kulttuuristrategia? Nyt, kun yhteisesti sovittua suunnitelmaa ei ole, toimivat aktiivit tahoillaan. Strategian puuttumisesta ja yhteistyön vähydestä seuraa usein se, että vain harvalukuinen joukko kulttuurista kiinnostuneita löytää paikalle kovalla työllä järjestettyihin tilaisuuksiin. Määrätietoinen kulttuuri- ja kotiseututyö edellyttää tänä päivänä yhteistä visiota ja sen luomisessa olisi mieluisaa nähdä myös uudet kunnanvaltuutetut.

Vihdissä 20.11.2009

Markku Tolvanen
Vihti-Seuran puheenjohtaja

Jokaisen Oma Ympäristö

Vuoden 2010 valtakunnallinen Kulttuuriympäristökampanja on saanut rinnalleen ytimekkään ilmaisun siitä, mistä kampanjassa oikein on kysymys. Oivallus on siinä, että tällainen julkinen kampanja voi onnistua vain silloin, kun meistä jokainen tiedostaa ja kokee kampanjan tavoitteet itselleen tärkeiksi ja haluaa toimia omissa oloissaan, lähiyhteisössään ja kotiseudullaan oman asuinympäristönsä viihtyisyyden hyväksi.

Minun, Sinun ja meidän jokaisen oma ympäristö alkaa kotipihasta ja omasta toimintaympäristöstä. Näistä ”omista ympäristöistä” koostuu se mielikuva ja tietoisuus siitä, mitä me odotamme asuinympäristöltämme ja miten me voisimme vaikuttaa sen viihtyisyyteen, yhteisöllisyyteen ja elinvoimaisuuteen.

Vihti-Seura on mukana JOY-kampanjassa. Haluamme järjestää tapahtumia, olla mukana hankkeissa ja kannustaa eri tahoja yhteistyöhön kotiseutumme kulttuuriperinnön, kauniin maisemamme ja rakennetun ympäristömme kehityksen vaalimiseksi.

Olisiko paikallaan, että yrittäisimme aikaansaada vihtiläisten yhteisöjen toimintaverkoston, neuvottelukunnan taikka yhteisen foorumin, joka ideoisi, keskustelisi ja toimisi vuorovaikutusväylänä, ei vain yhtenä teemavuotena vaan pidemmälläkin aikajänteellä yhteisten päämäärien hyväksi.

Teemavuoden tavoitteita ajatellen Vihdissä ei tarvitse lähteä tyhjästä liikkeelle. Tämän vuoden aikana on Uudenmaan liitto paikallisten asiantuntijoiden avustamana kartoittanut peräti 27 maakunnallisesti ja seudullisesti edustavaa kohdetta: perinnemaisemia, kulttuuriympäristöjä ja pieni-

muotoisempia yksittäisiä kohteita. Näiden kohteiden ”jatkohoitoa” olisi syytä pohtia vihtiläisestä näkökulmasta.

Toinen kartoitus, jota Vihdissä on tehty useita vuosia, liittyy rakennusinventointiin. Se on tuottanut mahtavan tietomäärän rikkaasta rakennusperinnöstämme. Sitä tietoutta tarvitaan mm. paikallisessa kaavoituksessa. Aineisto tulisi saattaa kuitenkin laajempaankin tietoisuuteen ja käyttöön.

Ja vielä yksi teemavuoden vinkki, jonka virittäjinä ovat olleet äidinkielen, biologian ja maantiedon opettajat (heidän liittonsa). He haluavat vahvistaa nuorten, siis koululaisten, kotiseutuidentiteettiä ja tietämystä oman alueen kulttuuriympäristöstä ja merkityksestä. Tässä tarkoituksessa on avattu nettisivut nuorten ideoille ja kirjoituksille. Voisiko teema olla esillä Vihdinkin kouluissa vaikkapa kirjoituskilpailun muodossa? Pertun Postikin voisi julkaista opettajien parhaiksi arvioimia tuotoksia vihtiläisten luettavaksi.

***

Tämän lehden ilmestymisen aikaan tulee kuluneeksi 70 vuotta siitä, kun Suomen itsenäisyys oli ankarasti uhattuna. Neuvostoliitto hyökkäsi Suomeen 30.11.1939. Syttyi talvisota, jota kesti 105 päivää. Suomi kesti tuon ja vielä jatkosodankin koettelemukset. Mutta itsenäisyytemme hinta oli kova. Suomalaiset viettivät sota-aikana viisi sotajoulua. Joulurauhasta ei ollut tietoaakaan. Onneksemme olemme voineet sotavuosien jälkeen viettää rauhan jouluja.

Joulurauhaa kaikille Jouluna 2009.

Pentti Kurunmäki
Vastaava toimittaja

Kirkonmäeltä näkee kauas

Tervehdin kaikkia teitä kotiseututyön ja Vihdin ystävät! Teidän panoksenne vihtiläisen itseymmärryksen ja vihtiläisen hengen luomisessa on ollut korvaamaton. Olette aikaanne ja voimavarojanne säästämättä kutsuneet meitä kaikkia näkemään oman kotiseudun ja kotipaikkakunnan arvon ja merkityksen. Kotiseurakkauteen kutsuvat viestit ovat tavoittaneet meidät esimerkiksi Vihti-Seuran julkaisujen ja Vihti-Päivien vieton yhteydessä. Sellainenkin vihtiläinen, joka ei ole tuntenut kotiseutuaan ollenkaan on päässyt kotiseurakkauden polunpäähän.

Kirkonmäki on meille kaikille rakas paikka. Edes-sämme on kauneutta niin kauas kuin silmä siintää. Rakkaiden ihmisten ja vihtiläisten merkkihenkilöiden hautapaadet sekä sankarihautojen rivit pysäyttävät ja puhuttelevat meitä. Kirkko itsessään on jyrkän kaurin hartaan tunnelman verraton nostattaja ja hyvän sanoman kuulemisen paikka. Kirkonmäeltä näkee kauas eteenpäin ja taaksepäin.

Kirkko antaa meille näkymän uskoon ja hyvään elämään. Kirkon sanoman äärellä saamme tyydytyksen Jumala kaipuuseemme ja tämän sanoman äärellä opimme tavoitteleman oikeita ja hyviä asioita elämässämme. Taaksepäin kirkonmäeltä katsoen pääsemme tekemisiin aikaisempien sukupolvien työn ja uurastuksen, uskon ja luottamuksen kanssa. He, jotka elivät näillä kulmilla Uttamaata omaksuivat vuosisatoja sitten kristinuskon elämänsä voimaksi ja turvaksi. Heille elämä oli huomattavan vaarallista, pelottavaa ja yllättäen päättyvää, tästä huolimatta he jaksoivat kulkea eteenpäin paremman tulevaisuuden toivossa.

Elämme suuren juhlan odottamisen ja pian viettämisen aikaa. Tämä juhla kutsuu meitä näkemään sen seudun, jolla paimenet olivat yöllä vartioimassa laumaansa. Kun katsomme tuota seutua näemme karun luonnon ja köyhän kansan paimenten puuhissa. Tälle seudulle syntyi ihmiskunnan historian mullistanut Herrojen Herra ja kuninkaiden kuningas. Kaiken ydinkohta on siinä, että hän edelleen syntyy meidän seudullamme, meidän maailmamme keskellä, meidän sydämissämme ja tuo elämäämme rakkauden ja toivon.

Siunattua juhla-aikaa!

Pekka Valkeapää

Vihdin seurakunnan kirkkoherra

Vihdin nuorisoseuran kokoelma

Vihdin kunnankirjastolla on hallussaan arvokas kokoelma, joka sisältää teoksia v. 1851 perustetun Vihdin pitäjänkirjaston ja seudun nuorisoseurojen kokoelmista. Kokoelma on luetteloitu osaksi Vihdin kunnankirjaston aineistotietokantaa. Luetteloinnin teki asiantuntemuksella filosofian maisteri **Tua Korhonen** Opetusministeriön apurahalla v. 2000. Kokoelmaan kuuluu 566 teosta. Niitä voi selata Web-Origon verkkohaussa sanalla Nuorisoseuran kirjasto. Kirjoja säilytetään pääkirjastossa erillisenä kokoelmana ja niihin on mahdollisuus tutustua valvotusti kirjastossa.

Vihtiin perustettiin pitäjänkirjasto neljäntenä pitäjänä Uudella maalla. Pitäjänapulainen, pastori **Gustaf Dahlberg** ja Olkkalan kartanon tuleva herra, maisteri **Gustaf af Hällström** olivat hankkeen tärkeimmät puuhamiehet. He myös lahjoittivat kirjastolle kirjoja. Dahlberg lupautui ensimmäiseksi kirjastonhoitajaksi ja kokoelma – 50 nidettä - sijoitettiin hänen kotiinsa. Kaksi Dahlbergin lahjoittamaa ruotsinkielistä hartauskirjaa nimikirjoituksineen on vieläkin tallella kokoelmassa.

Uskonnollisen kirjallisuuden lisäksi kokoelmassa oli tietokirjallisuutta. Kokoelmassa on esimerkiksi lääketieteen alalta ruotsalaisen **Matthias Mayorin** teoksen suomennos, *Yksinkertainen chirurgia* (1845), joka ei kuitenkaan käsittele kirurgiaa, vaan välskärin työtä. Ensimmäisen luvun otsikkona on Weren juoksun tukitseminen, johon suositellaan esimerkiksi sienä ja hämähäkin seittiä. Jo varhaisissa tietokirjoissa oli usein hauskoja kuvia, kuten teoksessa *Ilmapallon keksintö ynnä menestyneitä ja*

onnettomia ilmassa purjehtimisia (1857). Kirjastoon hankittiin lastenkirjoja, kuten kokoelman vanhin suomenkielinen kirja, saksalaisen **Johan Snellin** *Hyviä tapoja opettavaiset jutut* vuodelta 1830, sekä piispa **J.J. Tengströmin** *Ajanwiete lapsille* (1836). Runoutta edusti esimerkiksi **Elias Lönnrotin** koama talonpoikaisrunoilija **Paavo Korhosen** *Wiisikymmentä runoa ja kuusi laulua* (1848).

Dahlbergin muutettua Vihdistä v. 1860 kanttori **Anders Olin** vastasi kirjaston hoidosta. Kirjaston siirtyminen seurakunnan hoitoon näkyi uskonnollisen kirjallisuuden lisääntymisenä. Kanttori Olin oli entinen kirjansitojan kisälli ja niinpä hän satoi ohuita kirjoja yhteen. Pikku kirjasten yhteen sitominen on ollut tärkeää kirjojen säilymisen kannalta ja kokoelmassa onkin tästä syystä myös harvinaisia kirjoja.

Pitäjänkirjaston kokoelman vanhin säilynyt teos on saksalaisen 1600-luvulla eläneen **Christian Scriverin** kuusiosaisen pietistisen hartauskirjan ruotsinno *Siäle-Skatt*, joka ilmestyi Norrköpingissä v. 1724. On todennäköistä, että Scriverin ”*Sielunaarre*” tuli pitäjänkirjaston kokoelmiin kirkon kirjastosta. Kokoelmassa on toinenkin 1700-luvulla painettu teosarja, ruotsalainen aikakauskirja *Journalisten*. Se on upea, kivipiirroksin koristeltu julkaisu, johon on poimittu englantilaisista aikakauslehdistä eri aloja käsitteleviä artikkeleita.

Olinin jälkeen kirjasto siirtyi v. 1865 yli kolmekymmeneksi vuodeksi Vihdin pitäjän hoitoon ja kirjaston paikka siirtyi kylästä toiseen. Opettaja **Emanuel Polvian-der** sai kirjaston hoitoonsa Pietilän

koululle Ojakkalaan 1870-luvulla. Oli tyypillistä, että papit huolehtivat pitäjänkirjastoista alkuvaiheessa ja kansallisuusaatteen myötä myös opettajat tekivät kirjastotyötä oman toimensa ohella ilman erillistä korvausta.

Kirjatuotanto alkoi kasvaa 1870-luvulla Suomessa huimasti. Yhtenä syynä oli v. 1874 perustettu Kansanvalistusseura. Seura laati ehdotuksen kirjoista, jotka sopivat kansaa valistaville pitäjänkirjastoille. Vihdissä on noudatettu tunnollisesti Kansanvalistusseuran ohjeita, sillä yli puolet suositeluista kirjoista hankittiin kokoelmaan. Näitä olivat yhdysvaltalaisen suositun saarnaajapappi **C.H. Spurgeonin** saarnat ja nimimerkki Marian eli säätyläisrouva **Maria Furuhjelmin** teos *Neuvoja Suomenmaan äiteille*. Suosituslistalla olivat myös opettavaiset romaanit *Vanhan papintyttären muistelmat* (1875) ja **Jules Sandeaun** *Lokki-luoto* (1875), historia-aiheinen **Stefan Löfvingin** *Päiväkirja* (1874) - isonvihan aikaisen autenttisen päiväkirjan suomennos - sekä **Yrjö Koskisen** *Suomen historia* (1876). Koskiselta on kokoelmassa väitöskirja *Nuija-sota* (1857) ja muitakin teoksia. Hän oli yksi niistä monista merkkimiehistä, jotka viettivät kesäänsä Vihdissä.

Kansanvalistusseuran lisäksi Suomen Talousseura suositteli ja jakoi ilmaiseksikin julkaisemiaan kirjoja pitäjänkirjastoille. Yksi Talousseuran jakelemista teoksista oli **Eduard Hisingerin** sienikirja - sekä ruotsinkielinen alkuteos (1862) että sen suomennos (1863). Suomen ensimmäinen sienikirja oli kirjoitettu katovuosia silmällä pitäen. Eräs nälkävuosien vastuu-

henkilöistä, **J.W. Snellman**, vietti kesiään Vihdissä.

Polvianderin jälkeen kirjastonhoitajana toimi ansiokkaasti 1870-luvun lopulla teknisen alan koulutuksen saanut **Herman Printz**. Hän laati kirjastolle uudet säännöt, karsi kirjaston uskonnollista kirjallisuutta ja laati luettelon kirjastossa olevista kirjoista. Printzin aikana osa kirjaston kokoelmasta siirrettiin Nummelaan kauppias **Törmäsen** hoitoon tämän kauppiaan. Tuohon aikaan oli tavallista, että sekatarvapuodeissa oli kirjakaappi, josta asiakkaat saivat maksua vastaan lainata.

Vuonna 1881 kirjaston nidemääräksi ilmoitettiin 450 kappaletta. Se oli suuri määrä maaseutukirjastossa, joissa oli keskimäärin vain noin 200 nidettä. Samana vuonna eräs Vihdin kuuluisista kesäasukkaiden, **August Ahlqvist**, oli lahjoittanut kirjastolle peräti 89 nidettä. Mahdollisesti muutkin kesävieraat lahjoittivat kirjojaan kansankirjastolle.

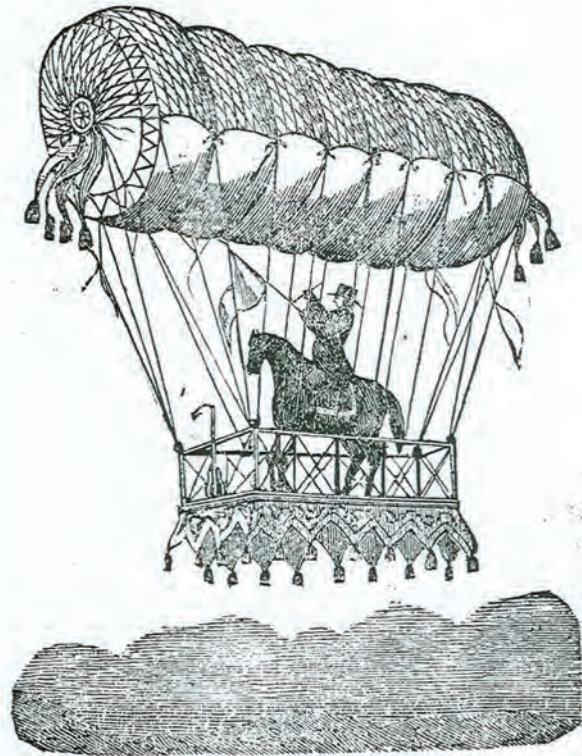
Vihtiläiset olivat innokkaita kirjanlainajia. Vuosilta 1879-1894 on säilynyt pitäjänkirjaston lainauspäiväkirja, jonka mukaan kirjasto palveli hyvin laajaa ja sosiaaliselta taustaltaan kirjavaa yleisöä. 1880- ja 1890-luvuilta on kokoelmassa korkeatasoista yleistajuista tietokirjallisuutta - etenkin yhteiskunnallista, kuten erilaisia asiakirjaoppaita. Tuohon aikaan suomalainen kaunokirjallisuus lopullisesti murtautui esiin: kokoelmassa on tunnettujen nimien, kuten **Minna Canthin Työmiehen vaimo**, lisäksi kaunokirjallisuutta myös **K.E. Järveltä** ja Samuli S.:ltä eli **Samuli Suomalaiselta** sekä nais-

Ilmapallon Keksintö,

ynnä

Menestyneitä ja onnettomia ilmassa
purjehtimisia.

Ruotsista Suomennettu.

Testu-Brisfy'n ratfastus ilmassa.

Lurusfa,

Frencellin kirjapainosfa, 1857.

Ilmapallon keksintö ynnä menestyneitä ja onnettomia ilmassa purjehtimisia vuodelta 1857.

kirjailijoilta **Fredrika Runeberg** ja **Theodolinda Hahnsson**.

Vihdin pitäjänkirjaston loppuvaiheessa pitäjänkirjaston lisäksi lukemista tarjosivat myös raittiusseuran

kiertävä lainakirjasto ja vuonna 1894 perustetun Nuorisoseuran lukutuvat. Vuonna 1898 pitäjänkirjasto luovutettiin Nuorisoseuran haltuun. Nuorisoseuran hallinnassa

Lukuvinkit

Esimerkkejä kotiseututyöhön liittyvistä lehdistä ja kirjoista.

karttui etenkin kaunokirjallisuutta, jota on säilynyt hyväkuntoisena. Kokoelmasta löytyy mm. **Santeri Alkion, Kauppi-Heikin, Juhani Ahon** ja **Joel Lehtosen** teoksia. Pitäjään perustettiin muitakin nuorisoseuroja, kuten Enäjärven ja Otalammin sekä Jokikunnan ja Selin nuorisoseurat. Kokoelma kasvoi edelleen, kun siihen koottiin eri nuorisoseurojen kirjoja 1900-luvun ensi vuosikymmeninä, mistä kokoelma sai sitten nimensäkin: Nuorisoseuran kokoelma. Kokoelma toimi perustana Vihdin kunnankirjastolle, jonka kantakirjasto perustettiin v. 1916. Kunnallisasetuksen myötä kantakirjastosta tuli kunnankirjasto v. 1928.

Vaikka paljon hienoja teoksia on myös Nuorisoseuran kokoelmasta aikojen kuluessa hävinnyt, on se nykyisessäkin tilassaan mielenkiintoinen nimenomaan kokonaisuutena. Muualla pitäjänkirjastojen kirjat ovat hajautuneet eri kirjastojen kokoelmiin. Sen vanhin kirja on vuodelta 1724, edellä mainittu Scriverin ”Sielunaarre”, ja nuorimmat 1910-luvulta. Kulttuuriteko oli, kun kunnankirjasto teetti näköispainoksen v. 2001 Nuorisoseuran kokoelmaan kuuluvasta Eduard Hisingerin Sienikirjasta juhlistamaan kirjastolaitoksen 150-vuotista taivalta.

Maritta Turunen

Lähteet: Tua Korhonen, Vihdin pitäjänkirjasto ja Suomen ensimmäinen sienikirja.

Tua Korhonen, Vihdin Wanhat kirjat – Nuorisoseuran kirjaston kokoelma 1720 – 1920. Esitelmä Vihdin pääkirjaston matineassa Nummelassa 18.11.2000.

”Sieniä siinä vaan on, syksyisin kokoiltuja”

Suomen ensimmäinen sienikirja julkaistiin vuonna 1862 nimellä *Kalle Skog Swamphuggare*. **Karl Dahlbergin** suomennos ilmestyi jo seuraavana vuonna:

”Sieni-kirja, eli *Sieni-Kallen oswiitta tuntemaan ja käyttämään syötäviä sieniä.*” Teoksen kirjoitti Suomen Talousseuran toimeksiantosta vapaaherra, ruukinpatruuna **Eduard Hisinger**, tavoitteena oli kansan sienituntemuksen parantaminen. Kirjassa maanviljelijä Kalle opastaakin tarinan muodossa matkailijaa syötävien sienien oikeaan käyttöön. Kirjassa on hieno kuvitus tunnistamisen helpottamiseksi: 27 värikuvaa sienistä, esim. kantarelilista. 1800-luvulla sieniä käytettiin mm. kansanparannuksessa, mutta Suomen Talousseuran tavoitteena oli saada suomalaiset myös syö-

mään sieniä. Teosta jaettiin ka-tovuosina ilmaiseksi. Kuten Sieni-Kalle toteaa: ”*Syömään sieniä nälän sammutteeksi.*”

Vihdissä suomenkielinen teos kuului pitäjänkirjaston kokoelmiin. Nykyisin teos on osa kirjaston ns. Vihdin Nuorisoseuran kirjaston kokoelmaa. Vihdin kunnankirjasto teetti kirjaharvinaisuudesta näköispainoksen kirjaston 150-vuotisjuh-lavuonna 2001. Kirjastosta voi ostaa näköispainoksen toista painosta hintaan 10 €

Lähde: Tua Korhonen: Vihdin pitäjänkirjasto ja Suomen ensimmäinen sienikirja.

Janika Puolitaival

Joululahjavinkki

Ylpei ja vaatimattomii -levy sisältää vihtiläisiä tarinoita lauluina. Äänitteen tekemiseen on käytetty vain alkuperäisiä vihtiläisiä aineksia ja vain akustisia soittimia. CD-levy kuvaa vihtiläisyyttä ja paikallishistoriaa. Musiikki perustuu Eino Ketolan runoihin, Arto Uotilan sävellyksiin sekä laulelmatulkki Pirjo Koskenperän ”vihtiläisistä luntterluvuist” tekemiin kappaleisiin. Levy on toteutettu yhteistyössä Vihdin kevyenmusiikin yhdistys VIKKE ry:n kanssa. Levyä on myynnissä mm. kirjakaupoissa, museolla ja sitä voi ostaa myös Vihti-Seuralta.

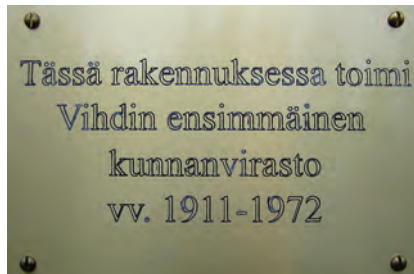

Rakennusperintöpäivän tilaisuudessa muisteltiin kunnantalojen vaihteita

Rakennusperintöpäivän tapahtumassa Käpykylässä lauantaina 5.9.2009 muisteltiin kolme vihtiläistä kunnantaloa. Tilaisuuden avauksen suoritti Vihdin kunnanvaltuuston puheenjohtaja **Tiina Noro**. **Pentti Kurunmäen** juontamassa tilaisuudessa **Jorma Kirveskallio** kertoi kunnantalojen rakentamisvaiheista ja rakennusteknisistä yksityiskohdista. **Mikko Yli-Rosti** kertoi erityisesti Vihdin vanhimman kunnantalon käyttömuodoista eri aikakausina. Pentti Kurunmäki kertoi kunnallishallinnosta ennen vuoden 1865 asetusta sekä paikoista, joissa kuntakokouksia pidettiin ennen vuotta 1911, jolloin Vihdin vanhin kunnantalo valmistui. **Maire Noutama** kertoi omakohtaisia muistoja Vihdin vanhimmalta kunnantalolta ja yleisökin käytti puheenvuoroja, joissa tuli esille monia hauskoja ja mielenkiintoisia tarinoita kunnantalon vaiheista. Tilaisuudessa oli valokuvanäyttely, jossa oli esillä kuvia vanhimmasta kunnantalosta eri aikakausilta sekä kuvia vuonna 1972 valmistuneen kunnantalon lisärakennuksen eli nykyisen Käpykylän rakennusvaiheista sekä vihkiäisjuhlasta. Tilaisuuden lopuksi kiinnitettiin kahden vanhimman kunnantalon seinään muistolaatat, jotka kertovat näiden rakennusten toimineen kunnanvirastona.

Vanhimman kunnantalon käyttömuotoja

Vihdin vanhin kunnantalo, joka valmistui vuonna 1911, on toiminut kunnanvirastona, kunnanvaltuuston ja lautakuntien kokouspaikkana, minkä ohella talolla on ollut hyvin monipuolinen käyttö. Kunnantalolla on pidetty kirkon-

Nykyisen Kirkonkylän kirjaston seinään kiinnitettiin rakennusperintöpäivän tilaisuudessa talon historiasta kertova laatta.

kokous huhtikuussa 1912, jolloin päätettiin diakoniatoinnin aloittamisesta Vihdin seurakunnassa. Sisällissodan aikana vuonna 1918 oli kunnantalo punaisten hallussa. Itsenäisyyden alkuvuosina oli kunnantalo itsenäisyyspäivän juhlien pitopaikkana. Vuonna 1927 vietettiin Vihdin kunnantalolla Uudenmaan maataloustuottajain liiton 10-vuotisjuhlaa. Kun Vihdin kirkko vihittiin peruskorjauksen jälkeen käyttöön 17.3.1929 oli kirkonmenojen jälkeen kunnantalolla juhlapäivälliset 400 henkilölle. Kunnantalo oli ennen sotia myös suosittu tanssipaiikka ja iltamien pitopaikka.

Vuonna 1935 oli kunnantalon ympäristössä maatalousnäyttely. Sota-aikana toimi kunnantalolla kansanhuolto. Jatkosodan alkaessa kesällä 1941 toimi kunnantalo perustamispaikkana liikekannallepanossa. Illalla 19.6.1941 pidettiin kunnantalon kentällä vihtiläisistä ja pusulalaisista reserviläisistä koostuneen JR 46:n III Pataljoonan katselmus ja iltahartaus. Kunnantalo palveli myös rintaman ja kotirintaman välistä yhteydenpitoa; toukokuussa 1943 piti JR 46:n kuoro Vartiolaularajat konsertin kunnantalolla. Jouluna 1943 Vihdin kunta muisti joulupaketein vihtiläisiä rin-

tamamiehiä. Joulupaketit jaettiin kunnantalolta, jossa oli pakettien hakijoita varten jouluruokia tarjolla.

Sotien jälkeen tanssikielto kumottiin ja kunnantalolla voitiin järjestää jälleen tansseja ja iltamia. Esimerkiksi vuonna 1947 Maalaisliiton Vihdin kunnallisjärjestön iltamissa kerrotaan esiintyneen **Repe Helismaan**.

Vihdin kuntaa alettiin 1950-luvulla tehdä tunnetuksi uusien asukkaiden ja teollisuuden saamiseksi Vihtiin. Seuraavalla vuosikymmenellä 1960-luvulla tehtiin Vihdin kunnantalolla monia merkittäviä päätöksiä Nummelan kehittämiseksi. Uusi kunnantalo valmistui vanhan viereen 1972, sen jälkeen toimi vanhalla kunnantalolla pitkään Verotoimisto. Kunnantalon yläkerrassa toimi 1950-60-luvuilla Kirkonkylän kirjasto. Nykyisin kunnan vanha kunnantalo on kokonaan kirjaston käytössä.

Mikko Yli-Rosti

Vihdin kunnanvaltuuston puheenjohtaja Tiina Noro avasi rakennusperintöpäivän tilaisuuden ja paljasti kirjaston seinään kiinnitetyn talon historiasta kertovan laatan.

taakseen ”ruotsalainen veisaaja”, **Anders Wilhelm Olin** ja kirjasto siirtyi Myyrille. Kirjaston käyttö vilkastui kun se oli ”Juotilan mais-
terin” **Herman Adolf Printzin** hoidossa. Printz oli opiskeluaika-
naan omaksunut **Snellmanin** kan-
sallisuusaatteet ja halusi toteuttaa
käytännön valistustyötä.

Pitäjänkirjaston viimeisenä hoi-
tajana oli kanttori **Edelman**, kirjas-
tokaappi oli hänen kotonaan Risti-
lässä.

Kun Edelman luopui kirjaston-
hoitajan tehtävästä, kirjasto siir-
rettiin 1800-luvun lopulla peruste-
tun Vihdin nuorisoseuran haltuun.
Kirjasto muutettiin Ristilästä Edel-
manilta **Oskar Björnvikin** kotiin,
jossa sitä hoiti Oskar Björnvik, ja
myöhemmin **Alina Röysti**, joka
oli myös ahkera harrastenyhteyttäjä.
Kirjastossa oli suurimmillaan noin
500 kirjaa.

Vihdin kirjastolaitos oli kuiten-
kin hajallaan eri yhdistysten hallus-
sa, missä se koki parempia päiviä ja
laskukausia. Kunnanvaltuusto aset-
ti vuonna 1913 erityisen kirjasto-
valiokunnan, jonka tuli tarkastella
kirjastokysymystä kokonaisuudes-
saan ja tehdä ehdotus kirjastotoi-
men hoitamisesta.

Huhtikuussa 1916 hyväksyttiin
sitten kansanvalistusseuran malli-
sääntöjen pohjalta kirjastolaitoksel-
le säännöt. Kantakirjasto päätettiin
sijoittaa kunnantalolle ja piirikirjas-
tot kunkin alueen kansakoululle.

Kunnantalolla kirjasto toimi
aina 1960-luvulle saakka, viimeksi
yläkerran huoneessa, joka samalla
toimi kokoushuoneena. Sieltä se
siirtyi uuden päätoimisen kirjaston-
hoitajan **Pirkko Pöysälän** aikana
säästöpankilta vuokrattuun puuta-
loon (entiseen apteekkitaloon), jon-
ka se vähitellen valtasi kokonaan.

Kirsti Kuusela

■ Kirsti Kuusela

Kirsti Kuusela (s. 1924) loi kunnan
ensimmäisenä kulttuuriohjelma-
Vihtiin kulttuurijärjestöverkostoa,
oli järjestämässä lukuisia kulttuuri-
tapahtumia, kehitti kylätoimintaa ja
Vihdin identiteettiä sekä teki kuntaa
tunnetuksi.

Kuusela oli mukana laatimassa
Vihdin museon toiminnan perustaa
ja toimi paikallisten kulttuurihisto-
riallisesti arvokkaiden rakennusten
hyväksi.

Hän on toimittanut lukuisia kirjo-
ja, kirjoittanut pakinoita ja kolum-
neja paikallislehtiin sekä valoku-
vannut talteen kulttuuriperintöä.
Vihdin museon kokoelmista löytyy
runsaasti Kuuselan luomaa

Kirsti Kuusela siirtyi eläkkeelle
kunnan kulttuurisihteerin toimes-
ta vuonna 1987. Hänet nimitettiin
Vihti-Seuran kunniajäseneksi Vihti-
Päivillä 2009.

VIHTI-SEURAN JULKAISUJA

Vihti-Seura julkaisee aktiivisesti
seuran toiminta-ajatukseen liit-
tyvää kirjallisuutta.

- Pertun Posti-lehti, 2009-
- Vihti 500-juhlavuoden kalenteri,
vihtiläisiä viisuja CD, vuoden 1929
Uusmaalaisen näköispainos, 2006.
- Antikainen, Matti: Ettei käy niin
kuin Vihrin poikain. Vihtiläiset
kommunistit SKP:n toiminnassa
1918 – 1944, 1994.
- Emmää menis mihkää!, 2003.
- Halla, Onni: Vihdin kirja 1960.
- Hipping, A. J.: Vihdin pitäjä, 1965.
- Kärväinen: Vihti-Seura ry:n vuosi-
kirja, 1983.
- Kärväinen: Vihti-Seura ry:n vuosi-
kirja, 1992.
- Lajunen, Helmi-Briitta: Kämmät,
1989.
- Luoto, Pentti: Pitäjänsillalta Sipilän
mäkeen, Pentti Luodon muistelmia
vuosisadan ensimmäisiltä vuosi-
kymmeniltä, 1992.
- Mää olen Vihrist mää..., 1995,
vihtiläisiä kaskuja.
- Ranta, Kaarlo: Vihtiläisiä luntter-
lukuja, 1981.
- Vihristyy ku kirkon katto – jutui
Vihrist, 1999.
- Vihtiläinen satukirja, kansansatuja
Vihdin murteella, 1979.

Lisäksi Vihti-seura on tuottanut
Vihdin veteraanimatrikkelin
”Vihtiläiset isänmaan puolesta
1939-1945: Vihdin sankari-
vainajat, Vihdin veteraani-
matrikkeli, Kertomus vihtiläisistä
sodissa ja kotirintamalla”, 2004.

Kotiin karkotettavaksi

Uutta tutkimustietoa inkeriläisten luovutuksista Neuvostoliittoon vuosina 1944-1955.

Kansallisarkistossa on päättymässä kolmivuotinen Suomen Akatemian rahoittama tutkimushanke, jonka tarkoituksena on ollut selvittää inkeriläissiviilien palautuksia Suomesta Neuvostoliittoon välirauhan solmimisen jälkeen. Hankkeen tutkijana on toiminut tohtori **Toivo Flink**. Palautusten taustojen ymmärtämiseksi hän on arvioinut uudelleen inkeriläisten Suomeen kuljetusten syitä vuosina 1943 - 1944. Myös heimojärjestöjen toiminnan tarkastelu on antanut hänelle uutta taustatietoa palautusten syiden ja seurausten ymmärtämiseksi.

Toisen maailmansodan aikana suoritettavat mittavat väestönsiirrot ja muut ihmisluovutukset ovat viime vuosina saaneet suurta huomiota historian tutkimuksessa. Suurin ihmisluovutusten kohteeksi Suomessa sodan aikana joutunut ryhmä olivat inkeriläiset. Suomeen saapuneiden inkeriläisten määrä ylitti 63 000 henkeä. Suurin osa kuljetuksissa tulleista kuului Inkerinmaan luterilaisiin suomalaisiin. Joukossa oli myös suomensukuisia Inkerin alkuasukkaisiin kuuluneita ortodoksiuskoisia vatjalaisia ja inkeroisia. Väestönsiirtojen pe-

rimmäistä syistä tärkeimpänä on tähän mennessä pidetty työvoimatarvetta.

Tohtori Toivo Flink on tammi-kuussa 2010 ilmestyvässä tutkimuksessaan esittänyt uuden näemyksen inkeriläisten palautusten syistä ja seurauksista. Neuvostoliittoon palautettiin noin 56 000 henkeä. Erityisen tärkeänä hän pitää Liittoutuneiden Valvontakomission (LVK) inkeriläisten palautustoi- miin liittyvän venäläisen arkistoa- ineiston saamista tutkittavaksi.

Venäläinen arkistoaineisto on tehnyt mahdolliseksi selvittää myös kuinka syntyi päätös sijoittaa palautetut inkeriläiset maakuntiin Leningradin ja Moskovan väliselle alueelle. Inkeriläisten luovutuksia koskevan tutkimuksen tekee arvokkaaksi myös se, että Suomessa asuu parhaillaan yli 40 000 inkeriläistä paluumuuttajaa perheineen. Heidän joukossaan on tuhansia ikäihmisiä, jotka ovat omakohtaisesti kokeneet palautukset.

Lue lisää Kansallisarkiston tutkimushankkeesta:
[www.narc.fi/Arkistolaitos/inkeri-
laissiirtolaiset/](http://www.narc.fi/Arkistolaitos/inkeri-
laissiirtolaiset/)

Filosofian tohtori **Toivo Flink** toimii tutkijana Kansallisarkiston *Kotiin karkotettavaksi* -tutkimus- projektissa, jossa tallennetaan inkerinsuomalaisten karkotuksiin liittyviä omakohtaisia muistelmia. Tämän Suomen Akatemian rahoittaman projektin tarkoituksena on selvittää Suomeen jatkosodan aikana siirrettyjen inkeriläisten palautuksia Neuvostoliittoon vuosina 1944 – 1945. Tutkimuksessa pyritään muodostamaan kokonaiskuva suomalaisten ja neuvostoliittolaisten viranomaisten toimista laajan, pääasiallisesti uuden tutkimustiedon varassa.

Inkeriläissyntyinen Toivo Flink syntyi vuonna 1949 Krasny Holmissa ja kirjoitti ylioppilaaksi 1966 Petroskoissa. Hän on suorittanut filosofian maisterin tutkinnon 1972 Petroskoin yliopistossa. Flinkin väitöskirja ”Maaorjuuden ja vallankumouksen puristuksessa. Inkerin ja Pietarin suomalaisten sivistys-, kulttuuri- ja itsetuntopyrkimyksiä vuosina 1861–1917” julkaistiin Turun Yliopistossa vuonna 2000.

VIHTI-SEURAN SYYSKOKOUS 22.11.2009

Otalampitalossa klo 14.

Luennoitsijana filosofian tohtori Toivo Flink,
aiheena inkerinsuomalaisten karkotukset Neuvostoliittoon
vuosina 1944-1945.

Tervetuloa!

Törnströmin veljekset kilpahiihtäjinä

Vihdin nuorisoseura (per. 1895) järjesti ensimmäiset hiihtokilpailut laskiaistiistaina 1897. Parhaan ennätyksen 5 kilometrin radalla saavutti maanviljelijä **Pentti Törnström** ajalla 30 minuuttia 33 sekuntia; hänet tunnettiin myöhemmin kansanedustajana **Pentti Hiidenheimon** nimellä.

Alle 15-vuotiaat ”lapset” kilpailivat 2 kilometrillä ja voittajaksi selviytyi herrastuomarin poika **Kaarlo Forsström** 8 minuutin 8 sekunnin ajalla. Muista poiketen Vihdissä oli kilpailu myös mäenlaskussa. Illemmalla pidettiin iltama pitkällä ohjelmalla sekä tanssilla ja nuorison leikeillä.

Seuraavana laskiaistiistaina 1898 Vihdin nuorisoseura pani toimeen hiihtokilpailut koko Länsi-Uudenmaan kansanopistopiirikunnalle. Asiaa harrastavat kansalaiset olivat keränneet 60 markkaa rahaa kilpailun palkintoja varten. Pahaksi onneksi alkoivat lumipyryt ja jo edellisenä lauantaina mitatut matkat ja hiihdetyt ladut olivat maanantaina näkymättömissä ja maanantaina avatut taas tiistaina ummessa.

Kilpailuaamuna oli Hiidenjärven rannalle kokoontunut paljon väkeä seuraamaan kilpailuja, mutta kun latuja ei ollut edeltäpäin hiihdetty, piti kunkin osaston kilpailijat lähettää yhdessä hiihtämään ja 10 kilometrin ”hiihtäjän täytyi aina tuon tuostakin sopia keskenään, ken taas ensimmäisenä avaa tietä ja siten kulku hidastui. Ken taas joukosta suin päin rivakkaammin läksi, hän pian uupui toisten eduksi.” Näin kilpailu epäonnistui. Voittaja oli maanviljelijä **Artturi Törnström**, hänkin tuleva kansanedustaja Hiidenheimon.

Katso vanhoja mitaleja s. 29.

Vanhempain ja nuorempain poikasten sarjan lisäksi nyt oli myös naisten kilpailu 2 kilometrin matkalla; sen voitti paikallinen opettajatar. Sanomalehti Uusimaa saattoikin lopettaa uutisensa huudahduksella ”*Hauskaa on nähdä, kuinka hiihtointo alkaa Etelä-Suomessakin elpyä*”. Kolme vuotta myöhemmin Vihdin nuorisosseuran kilpailuissa oli jo 46 hiihtäjää.

Teksti on lainaus ministeri **Jaakko Nummisen** Suomen nuorisoseuraliikkeen historian käsikirjoituksesta. Alkuperäislähteenä ovat olleet sanomalehti Uusimaan numerot 9.3.1897 ja 8.3.1898 sekä **Seppo Myllyniemen** Vihdin historia 1800–1918 s. 314.

Pentti Kurunmäki

Tämä kuva tuskin on Hiidenveden Kirkkojärveltä vuoden 1897 hiihtokilpailuista, voi tästä kuitenkin aistia tuulahduksen vanhan ajan talvitunnelmista. Kortti 1900-luvun alusta, Timo Romsin kokoelmat.

Purovesien padot - muinaismuistoja Vihdin Moksissa

Lähtökohdat

Pikkupojasta saakka mieltäni ovat kiehtoneet purovesien salpaamiseksi aikoinaan rakennetut jyhkeät kivipadot (Moksjärven, Korkeakosken ja Hauklammen padot) Moksissa, joista ei näyttänyt löytyvän julkaistua tietoa. Paikkakuntalaisten haastattelutkaan eivät johtaneet tuloksiin: aikalaistodistajia ei enää ole elossa. Onnellisten sattumusten kautta pääsin kuitenkin tiedonlähteille. Vieraalle aihealueelle tekemäni ”tutkimusmatkailun” tuloksena syntyi seuraava tarkastelu.

Nämä kivipadot eli tammet näyttävät olevan perua maanviljelysneuvos, filosofian maisteri **Emil af Hällströmin** (s. 1860, k. 1924); jäljempänä lyhennetty E.a.H.) ajoilta. Kourlan ja Olkkalan kartanoiden kolmannen – ja murheellisten tapahtumien vuoksi viimeiseksi jääneen – omistajasukupolven edustajana hän pyrki määrätietoisesti teollistamaan Olkkalaa ja Haimoota. Hällströmien sukuun ja kartanoelämään voi tutustua **Marjut Popelkan** ’Olkkalan kartano’ -kirjan avulla.

Vesivoima oli tärkeää sekä Olkkalan että Haimoon myllyille ja sahoille. Vesivoimaan perustuvaa sähköntuotantoa käynnisteltiin ja vedensäännöstelyllä pyrittiin edistämään myös tukinuittoa sekä Averiaan laskevassa Sitinojassa että Vihti-joessa välittömästi Haimoonkosken yläpuolella. Vedensäännöstely edellytti joko rantojen ja vesialueiden omistamista tai korvauksia säännöstelystä kärsiville ranta-alueiden omistajille. E.a.H. pyrkikin määrätietoisesti lisäämään maamaisuuksiaan strategisesti tärkeillä paikoilla.

Lähdeaineistona on käytetty mm. E.a.H.:n Åbo Akademin kirjastossa säilytettävää henkilökohtaista arkistoa, jonne on taltioitu Moksjär-

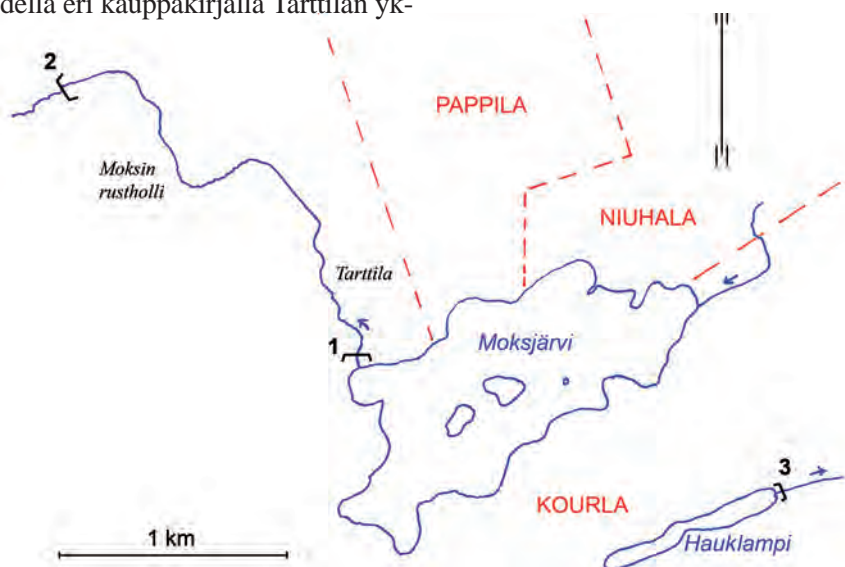
ven ja Korkeakosken patojen tarkat piirroukset sekä Olkkalan ja Kourlan kartanoiden tuolloisen isännän huolellisesti laatimat vuotuiset ”työohjelmalistat”. Vaaituksin on pyritty suhteuttamaan E.a.H.:n patosuunnitelman ja toteutuneen padon vaikutukset Moksjärven vedenpinnan vaihteluihin toisaalta 1900-luvun alussa ja toisaalta tätä myöhäisemmällä ajanjaksolla (1970-2008), jolloin järven vedenpinnan vaihteluita on seurattu kiinteällä vesiasteikolla (Päivänen, havaintoarkistot).

Maanomistusten lähtötilanne

E.a.H. hallitsi 1890-luvun alussa Moksjärven rantaviivasta jo kolmea neljänestä: Kourlan kartanon ja Suoni-nimisen akumenttitalon maat ulottuivat Kourlan ja Niuhalan kylien rajalta järven koillisnurkasta – myötäpäivään kiertäen – Moksjärven luusuaan eli kohtaan, josta järven laskupuro alkaa. Asiakirjoissa purosta on käytetty nimityksiä Moksoja, Mokspuro ja jopa Moks-joki. Vuonna 1892 E.a.H. osti kahdella eri kauppakirjalla Tarttilan yk-

sinäisestä perintötilasta ja Oravalan yksinäisestä rushollitilasta (Moksin rustholli) muodostetun Moksjärven perintötilan. Nyt rantaviivan omistus laajeni Moksjärven luusuasta pohjoisrantaa myöten Niuhalan kylän rajalle eli Vihdin kirkkoherran virkatalon takamaiden rajalle. Laskupuro kulki myös lähes koko pituudeltaan Moksjärvestä Sitinojaan saakka E.a.H.:n hallitsemilla mailla. Tultaessa 1890-luvun lopulle vain Niuhalan kylän talojen, Pappila, Kuortila ja Liukas, takamaat olivat enää esteenä Moksjärven koko rantaviivan hallinnalle. Näitä takamaita (utmark) on myös leikkisästi kutsuttu Moksin ulkomaiksi.

E.a.H:n seuraava ”siirto” oli ostaa merikapteeni **Karl Ferdinand Lindgreniltä** vuonna 1898 allekirjoitetulla kauppakirjalla pääosin Vihdin kirkolla sijainneesta Liukkaan tilasta 3/4-osuus. Näin hän pääsi muodollisesti selvittämään ja uudelleen järjestelemään Liukkaan tilaan kuuluvia, Niuhalan kylän Moksissa sijaitsevia takamaita.

Moksin vanhojen kivipatojen sijainti: 1) Moksjärven pato, 2) Korkeakosken pato ja 3) Hauklammen pato. Emil af Hällström hallitsi 1910-luvun loppupuolella Moksjärven rantaviivasta Kourlan ja Niuhalan kylään kuuluvat alueet (punainen) ja lisäksi Moksojan varresta Tarttilan ja Moksin rusthollin alueet (musta). Moksjärven patoamisesta aiheutuvaa haittaa hän joutui korvaamaan vain Vihdin kirkkoherran virkatalolle eli Pappilalle (punainen).

Maanomistusolojen järjeistäminen

Liukkaan tilan takamaille oli jo vuonna 1802 syntynyt kaksi uudistilaa, Nygård ja Mangård, manttaaliosuuksina. Näitä ei kuitenkaan koskaan ollut erotettu lohkomalla itsenäisiksi tiloiksi. E.a.H. näki mahdollisuudekseen 1900-luvun alkuvuosina tilusjärjestelyillä pyrkiä laajentamaan ja yhtenäistämään Liukkaan Moksissa olevaa osaa. Käytännön tavoitteena näyttää olleen Moksjärven rantaviivan ja Moksista löytyneen kalkkikiviesiintymän hallinta.

E.a.H. esittääkin kirjeessään (11.12.1900) Uudenmaan läänin Herra Kuvernöörille, että "...koska isojako Vihdin pitäjän Niuhalan kylässä eli jakokunnassa vielä on kesken... määräisitte varamaanmittari Ivar Meurmanin toimittamaan isojaon järjestelyä sanotussa Niuhalan jakokunnassa".

Vasta tässä yhteydessä lähdettiin myös pohtimaan aikanaan manttaaliosuuksina Liukkaan Moxsin ulkopalstalle muodostuneiden "kahden uutistalon tahi torpan tahi mitä ne laatuuan lienevät" oikeudellista asemaa. E.a.H.:n muistiinpanoista selviää, että hän katsoi aluksi Nygårdin ja Mangårdin vanhoissa asiakirjoissa mainitut manttaaliosuudet (ja siten myös näiden uudistalojen vuosien saatossa maksamat verot) pienemmiksi kuin todellisuudessa käytössä olleet nautinto-oikeudet. Tämä on E.a.H.:n taholta saattanut olla täysin taktista ja vain pyrkimystä lisääjän saamiseen näköpiirissä olevaan ja muodollisesti isojaon uudelleenjärjestelyä toteutettavaan Liukkaan maanomistuksen kasvattamiseen Moksissa.

Kuvernöörille myöhemmin osoittamassaan kirjeessä

(2.11.1907) E.a.H. pyytää kuitenkin Liukkaan talon jakamista maanjako-oikeudessa tehdyn sopimuksen (17.11.1905) mukaisesti lohkomisella sekä manttaalin uudestaan määräämistä omistamalleen osalle Liukkaan taloa. Näin ollen Mangårdin (Mankooli) ja Nygårdin (Uusitalo) viljelijät saivat lohkomistoimituksella (5.11.1910) omistukseensa Liukkaan talon takamaista tähän saakka nautinnassaan olleet tilukset.

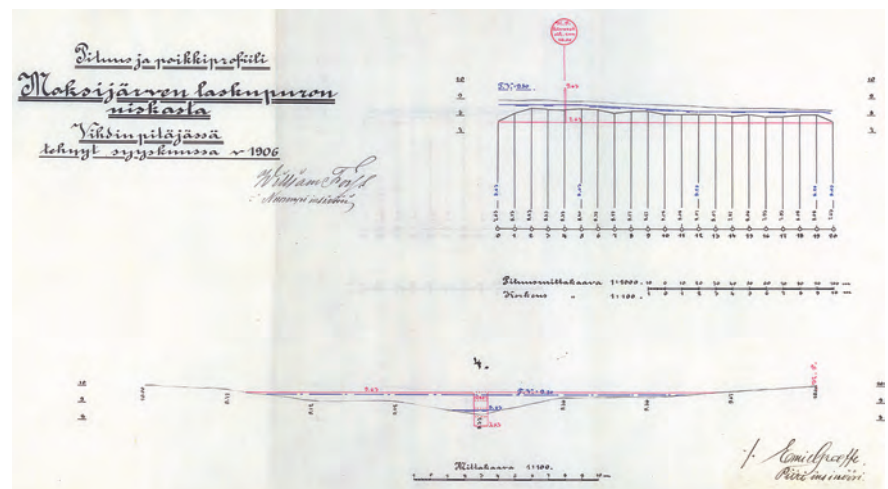
Samassa isojaon uudelleenjärjestelyssä (Maanjako-oikeuden pöytäkirja 27.10.1905) Pappila (kirkkoherran virkatalo) luopui Stenkullan (Holma) torpasta ja Kuortila (kappalaisen virkatalo) Mokskullan (kirjoitettu myös muotoon Mokulla ja Morkulla) ja Suontaustan torpista, jotka kaikki kolme liitettiin Liukkaaseen. Pappila ja Kuortila saivat tilusvaihtoina vastaavasti maita kirkolta. Torppien rakennuskanta sekä hedelmäpuut ja marjapensaat arvioitiin erikseen ja niistä E.a.H. maksoi korvauksen rahassa.

Koska E.a.H.:ta näyttää kiinnostaneen lähinnä Moksjärven rantaviivan hallinta ja Moxsin kalkkikiviesiintymä, hän möi ran-

taan rajautumattoman Suontaustan torpan melko pian (28.11.1911) Uudentalon omistajalle, Fabian Sohlmanille, joka oli rajanaapuri. Samanaikaisesti hän teki välikirjalla sopimuksen oikeudesta louhia kalkkikiveä 50 vuoden ajan myös siitä osasta kalkkikiviesiintymää, joka oli Uudentalon mailla.

Moksjärven padon suunnittelu ja toteutus

Itse padon suunnittelu ja toteutus on ollut monivaiheinen. Näyttää jopa siltä, että E.a.H. oli tehnyt tai oli aikonut tehdä Moksjärven veden koepadotusta jo useita vuosia ennen varsinaista lupaprosessia. Arkistosta löytyy nimittäin E. a.H.:n allekirjoittama sopimus (3.11.1900), jossa hän lupaa suorittaa "Vihdin Kuortilan kappalaisen virkatalon Mokskullan torpparille Joh. Hagmanille ... korvauksen, jonka jäävön syyni ensi keväänä määrää siitä vahingosta, minkä Moksjärven veden pinnan nostaminen 0,70 metrin korkeuteen asti sen nykyisestä alimmasta määrästä ensi talvena voipi sanotulle torpparille tuottaa".

William Forssin v. 1906 laatima patosuunnitelma Moksjärven laskupuroon.

Nuorempi insinööri **William Fors-**
sin tekemä padon mitoituspöytäkirja on päivätty syyskuulle 1906. Mainittuun ajankohtaan mennessä E.a.H. oli saanut omistukseensa Moksjärven rannat lukuun ottamatta yhteiseksi venevalkamaksi jätettyä pienehköä aluetta (0,15 ha) ja kirkkoherran virkatalon eli Pappilan metsäalueen (nykyinen Riuttaranta) noin 500 m:n mittaista rantaviivaa.

Suunnitelman mukaan 1,7 m paksu, kivistä rakennettava, patoseinä oli 2 m korkea (uoman pohjasta mitattuna) ja 28 m leveää. Lupalausunnon ehdot olivat seuraavat:

”1) Patoon on tehtävä 0,80 m leveä aukko ...ja tämän aukon sulke-
mistä varten on siihen tehtävä neljä 0,50 m korkeaa päällekkäin asetettavaa luukkua.

2) Tulvan vallitessa vesistöissä on padon aukko pidettävä suljet-
tuna. Vedenpuutteen syntyessä saa luukkuja avata yksitellen kummin-
kin niin, että yksi luukku poistetaan kerrallaan. Toisin sanoen veden laskettua korkeuteen 9,63 (luvat korkeuksia metreissä suhteessa kiintopisteeseen 10,00 m, jota ei siis enää löydy) , saa ylimmäisen luukun poistaa, veden laskettua korkeuteen 9,13 saa toisen luukun poistaa, veden laskettua korkeuteen 8,63 saa kolmannen luukun poistaa ja veden laskettua korkeuteen 8,13 saa alimmaisen luukun poistaa.

3) Järven rantaan on näkyvälle paikalle asetettava vedenkorkeus-
mitta, josta järven vedenpinnan korkeus verrattuna kiintopisteeseen korkeuteen voidaan lukea.

4) Tulevassa Moksjärven kalaveden jaossa on fil. maisteri af Hällströmin korvattava kalaveteen osallisille se mahdollinen vahinko,

joka voidaan silloin huomata veden säännöstelystä syntyneen.”

Yhden patoluukun avaamisen laskettiin aiheuttavan maksimis-
saan virtaaman, jonka suuruus on 0,63 m³/sek. Lausunnossa todetaan, että ”tällainen vesimäärän tilapäi-
nen lisäys vedenpuutteen aikana ei voi olla vahingoksi vaan hyödyksi” (tarkoitettiin puron alajuoksua) ja edelleen, että... vahingosta, joka syntyy Wihdin kirkkoherran virkatalolle veden järjestelystä, on fil. maisteri af Hällström suorittanut täyden korvauksen...”

Suunnitelmassa ja lausunnossa painotetaan, että suunniteltu vedennosto ei korkeimmallakaan padotuksella aiheuta vedennousua järven koillisnurkkaan laskevan Pillisuonojan varressa Niuhalan kylään kuuluvan Nygård-nimisen tilan pelloille. Kaikkiaan järveä pidettiin korkearantaisena ja vähäteltiin rantaniityille nousevan tulvaveden mahdollisesti aiheuttamia haittoja. Vanhan pitäjänkartan ja nykyisten peruskarttojen pohjalta voidaan kuitenkin arvioida, että keväisin padotuksen alle on jäänyt noin 6 ha matalien lahtien pohju-
koissa olleita niittymaita.

Uudenmaan läänin Kuvernöörin lopullinen päätös maanviljelysneuvos Emil af Hällströmin hakemukseen saada rakentaa pato Wihdin pitäjässä sijaitsevan Moksjärven laskupuron niskaan on annettu lääninkansliassa vasta 8.3.1909. E.a.H. näyttää kuitenkin olleen omapäinen ja omiin oikeutuksiinsa uskova: lopullista päätöstä annettaessa pato olikin jo rakennettu ja vielä siten, että sekä padon sijainti että korkeus poikkesivat mitoituksenmukaisista lupaehdoista. Pato oli rakennettu 30 m alemmaksi lasku-uomassa ja 0,17 m alkuperäistä suunnitelmaa

korkeammaksi. Uutta katselmusta ei kuitenkaan pidetty enää tarpeellisenä, koska pato oli varustettu kahdella 1,00 m leveällä ja 0,50 m syvällä tulva-aukolla. On myönnettävä, että valittu rakennuspaikka hyödyntää erinomaisella tavalla maanpinnan luontaisia muotoja: padon leveys on enää noin 16 m, ja se rajautuu uoman oikealla puolella peruskallioon.

Alkuperäisestä suunnitelmasta poikkeavasti toteutetun padon rakenteiden korkeusasemien ja todellisten padotuskorkeuksien määrittäminen on ongelmallista, koska mitoitussuunnitelmassa mainittua kiintopistettä ei ole yksiselitteisesti voitu paikantaa. On oletettavaa, että vaikka pato onkin rakennettu 0,17 m suunniteltua korkeammaksi, tavoitteena on ollut alkuperäisen suunnitelman harjakorkeus, koska vapaasti juoksevan tulvaveden korkeusasema muuttuu (alkuperäispiirroksen mukaan) mainitulla 30 m:n matkalla saman määrän eli noin 0,17 m.

Seuraavassa padon rakenteiden korkeusasema ja todelliset padotuskorkeudet on sidottu järven koillis-
päässä sijaitsevaan Maanmittauslaitoksen korkeuskiintopisteeseen (piste 875333; korkeus 87,82 m N2000 mpy.) ja Moksjärven vedenpinnan viimeaikaisiin (1970-2009) vaihteluihin.

Korkeustasolukemat metreissä (N2000, mpy.) ovat seuraavat:

• padonharja	87,56
• tulva-aukot	87,06
• patoaukon vedenpinta (20.5.2009)	86,10
• järven vedenpinta (20.5.2009)	86,31
• järven alivesipinta (ajanjaksolla 1970-2009)	86,04
• suunnitelman mukainen syvennetty lähtöuoma	85,56

Moksjärven pato kuvattuna yläjuoksun puolelta (Kaikki jutun valokuvat Juhani Päivänen).

Moksjärven padon toteutunut padotuskorkeus

Tulva-aukkojen vuoksi – lähtöuoman suunnitellun syventämisen jälkeinkin – aliveden ja yliveden korkeusero olisi ollut 2,0 m:n sijasta enää 1,5 m. On mahdollista, että E. a.H.:n mitä ilmeisimmin teettämät koepadotukset olivat osoittaneet, että alkuperäisen patosuunnitelman padotuskorkeus oli turhan suuri keväisin kertyvien lumensulamisesien varastointia varten. Hydrologiseen tietoon (Hyvärinen ym. 1995) pohjautuva tarkastelu osoittaaakin, että Moksjärven padon sulkeminen nostaisi normaalikeväänä järven vedenpintaa vain noin 1,2 m.

Viime vuosikymmeninä järven alivesipinta on ollut noin 0,5 m korkeammalla, kuin mihin suunnitelman mukaan lasku-uoman kynnyks oli tarkoitus alentaa. Joko uomaa ei koskaan syvennettykään suunniteltuun korkeustasoon tai lietteet ovat mataloittaneet uomaa eli nostaneet valuntakynnystä järven luusuassa.

Tarkkaa tietoa Moksjärven säännöstelyn todellisista toteutusvuosis-

ta ei ole. Työohjelmalistaista selviää kuitenkin, että ”*tammenvartijan torppi*” valmistui Moksojan niskaan 22.12.1908 ja ulkorakennukset seuraavana vuonna. Siten on oletettavaa, että vettä on säännöstely ainakin noin 10 vuoden ajan, 1909–1919.

Padotuksen aiheuttama korkein ylivesipinta voidaan edelleen havaita useassa kohdassa järven rantapenkassa; esim. Riuttarannan rantapenkereen yli 100-vuotiaiden mäntyjen syntymäpisteiden (juureniskojen) alta vesi on syövyttänyt maa-ainesta.

Korkeakosken padon suunnittelu ja toteutus

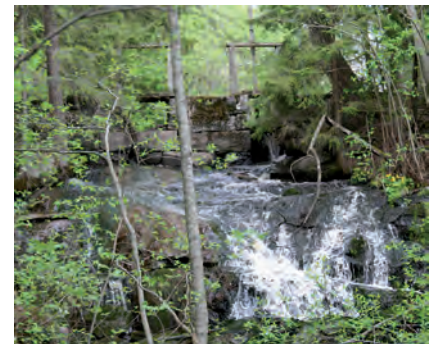
Korkeakoski sijaitsee Moksojassa runsaan kahden kilometrin päässä Moksjärvestä. Moksjärven korkeusasema on noin 85,7 m mpy. ja Averian noin 36,1 m mpy. Korkeakosken niska on lähes järvien korkeuksien puolivälissä eli sen korkeusasema on noin 60 m mpy. Korkeakoski on nimensä mukainen: Moksojan vesi putoaa muu-

taman kymmenen metrin matkalla lähes 15 metriä.

(Ks. kuva Korkeakosken padosta seuraavalta sivulta.)

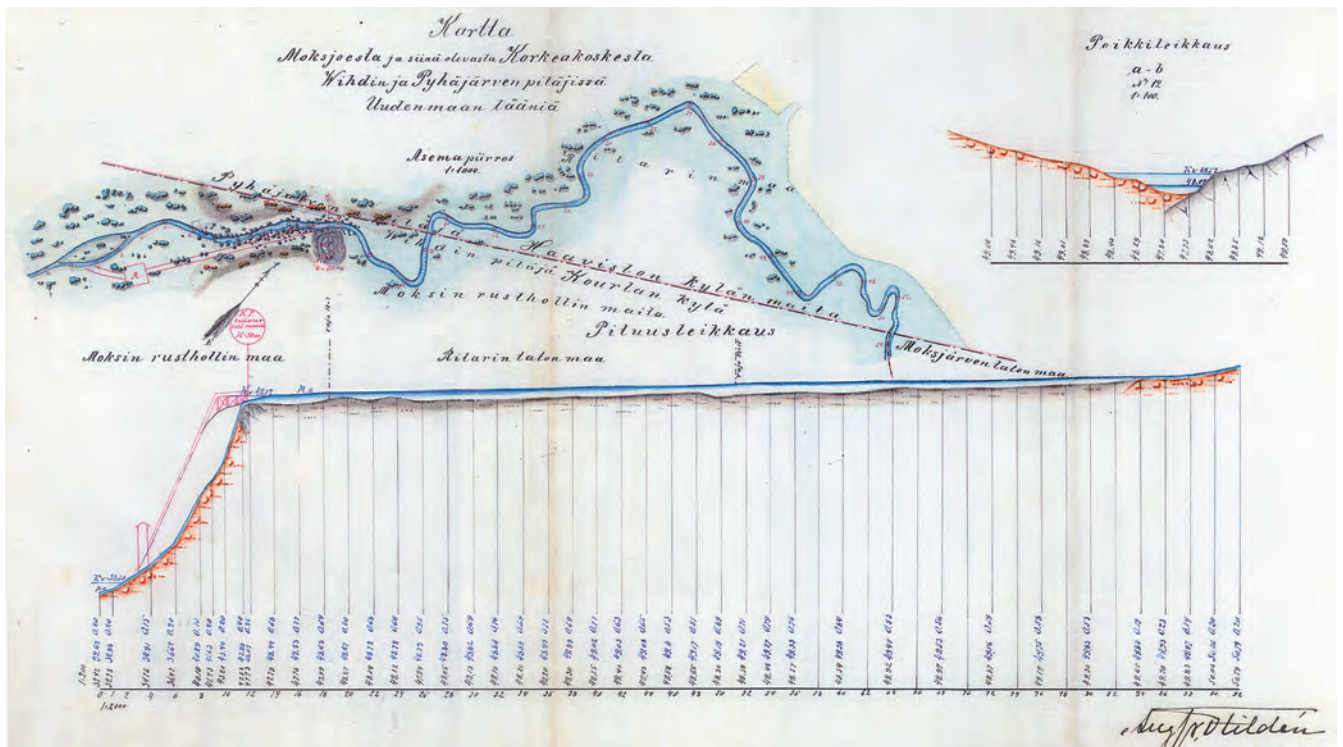
E.a.H. käynnisti Korkeakosken rakennettavan padon suunnittelun jo vuonna 1900. Tarttilasta ja Moksin rusthollista muodostetun Mokkosken tilan omistajana hän hallitsi lähes täydellisesti Moksojaa Moksjärvestä aina Sitinojaan saakka. Asiakirjoista seviää, että ”...*vain eräs mutka jäi Pyhäjärven Haaviston kylässä sijainneen Ridan talon maille*”. E.a.H. teki sopimuksen **Jooseppi Joosepinpoika Ritarin** kanssa vuotuisesta korvauksesta, jonka veden padotus Moksojan uomassa aiheutti Ridan viljelyksille.

Anomus patosuunnitelmineen on osoitettu Kuvernöörille 21.1.1901. Korkeakosken padon rakentamista viivästytti kuitenkin kevättulvavesien varastoinnin kannalta oleellisemmän eli Moksjärven padon lupien ja rakentamisen siirtyminen vuosi vuodelta eteenpäin. Työlistoista selviää, että Korkeakosken patohanke oli pysyvästi vuotuisissa työohjelmissa vuodesta 1901 alkaen. Vuoden 1911 kohdalla on merkintä ”*Korkeakosken pato ehdottomasti tehtävä*” ja vihdoin tuon saman vuoden työlistan marginaalissa on merkintä ”*Tehty*”.

Korkeakosken pato kuvattuna alajuoksun puolelta. Oikealla säännöstelty patoaukko, vasemmalla tulva-aukko.

Aug. Fr. Hildénin laatima asema- ja pituusleikkauspiirros Korkeakosken padosta.

Koska Moksojan uoma kosken yläpuolella kulkee vähälaskuisesti noin kilometrin matkan peltojen ympäröimänä, patoa ei ilmeisestikään suunniteltu veden varastointia varten. Padon merkitys on ollut koota Moksjärveen varastoidut vedet kosken niskalle siten, että ne voitaisiin johtaa putkea myöten vesivoimalla pyörivään sähkögeneraattoriin. Putken ja sähkövoimalaitoksen paikat on merkitty suunnitelmakarttaan.

Putkea ja sähkövoimalaitosta ei kuitenkaan koskaan Korkeakosken rakennettu. Ehkäpä sähkön yli 5 km:n mittainen siirtomattoka Olkkalaan todettiin kannattamattomaksi. Epäsuorasti voidaan päätellä, että Moksjärven veden säännöstelyn päämerkitys on ollut omalta osaltaan edistää tukinuittoa Sitinojassa ja pidentää kevätulvasvesien hyötykäytön vuotuista aikajaksoa Olkkalankoskessa.

Hauklammen pato

Vajaa kilometrin pituinen, kapea Hauklampi (noin 89,6 m mpy.) sijaitsee kallioisten moreenimäkien rajoittamana Moksjärven kaakkois-

puolella. Sen valuma-alueeseen kuuluu suon lounaispäässä oleva Hauklamminsuu, joka E.a.H.:n papereissa kulkee nimellä Hauklammin rahka. Valuma-alue on kooltaan alle 1 km², joten lampeen kertyvän varastoitavan veden määrä ei ole koskaan voinut olla suuri. Hauklammesta lähtevässä purossa suurin putous on Haukilammen talon kohdalla ennen kuin vedet yhtyvät Silmäsuon suunnasta tulevaan puroon. Lopulta vedet laskevat Haukoja-nimisenä kaivettuna uomana Vihtijokeen Mäkitien talon eteläpuolella.

Hauklammen pato mainitaan E.a.H.:n työohjelmissa ensimmäisen kerran vuonna 1906. Hauklammesta laskevaan puroon suunnitellusta pärehöylästä on ensimmäinen merkintä vuodelta 1908. On todennäköistä, että sekä pato että Haukilammen talon eteläpuolella sijainnut pärehöylä valmistuivat viimeistään vuonna 1909. Vaikka E.a.H.:n työlistöissä puhutaan vain pärehöylästä, on ilmeistä että purossa on ollut sekä höylä että jauhomylly. Tätä todistaa Haukilammen talon pihapiiriin pöytälevyksi nostettu myllynkivi.

Hauklammen pato kuvattuna alajuoksun puolelta.

Hauklammen yläpuolelle sijaitsevalle Hauklammin rahkalle E.a.H. kaivautti jo vuonna 1910 laskuojan metsänkasvun lisäämiseksi. Tälläkin taloustoiminnan osa-alueella hän oli aikaansa edellä; metsäojitustoiminnan katsotaan käynnistyneen yksityismailla vasta ensimmäisen metsänparannuslain säätämisen myötä eli vuoden 1928 jälkeen.

Padot ovat muinaismuistoja

Tässä kuvatut padot ovat tyypillisiä Muinaismuistolain (295/1963) mukaisesti rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä, jotka omalla tavallaan kertovat aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Laki ei määrittele vähimmäisikää muinaisjäännöksille. Kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja poistaminen on kiellettyä ilman muinaismuistolain nojalla erikseen annettua lupaa. Maanomistajat ja metsissä toimijat ovat viime kädessä vastuussa muinaisjäännösten säilymisestä.

Moksjärven pato on kahden huvilatontin välissä; tontit rajautuvat sekä Moksjärveen että Moksojaan. Korkeakosken pato ja jyrkkä koski sijaitsevat samanimisen tilan mailla päärakennuksen välittömässä läheisyydessä. Hauklammen pato on Kourlan kartanon maista lohkotun suurehkon metsätilan itäreunalla. Vastuullinen jokamies – hienotunteisesti liikkuen ja mielenkiintonsa rehellisesti julkituoden – pääsee vaivatta patoihin tutustumaan.

Padot auttavat nykykulkijaa ymmärtämään, millaisilla innovatiivisilla ratkaisuilla maaseutua on aikoinaan kehitetty. Hakattujen kivijärkäleiden nostaminen ja muuraminen on vaatinut vintturia, lihasvoimaa ja hikeä, ennen kuin seinämät ovat muodostuneet vedenpitäviksi padoiksi. Ja tämä työ tehtiin metsässä tietömiä taivaleiden takana!

Juhani Päivänen

Lähteet:

Hyvärinen, V., Solantie, R., Aitamurto, S. & Drebs, A. 1995. Suomen vesitase 1961-1990 valuma-alueittain. Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja - sarja A 220: 1-68.

Popelka, M. 2008. Olkkalan kartano. Ihmisiä ja elämää vihtiläisessä herraskartanossa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Karisto kirjapaino Oy, Hämeenlinna.

Painamattomat lähteet:

af Hällström, E. Henkilökohtainen arkisto, erityisesti vuosilta 1892–1910. Åbo Akademi, Handskrifts-avdelning, Släktföreningen af Hällström

Päivänen, T. & J. Moksjärven vedenpinnan havaintosarjat vuosilta 1970-2008.

Kirjoittaja on Helsingin yliopiston emeritusprofessori ja osa-aikavihtiläinen juhani.paivanen@helsinki.fi

Historian kokeista poimittua

Kysymys: Mitkä olivat rautakaudella emännän arvomerkit?

Vastauksia:

- He tekivät ruokaa ja kotityöt.
- Ruuan tekeminen ja kotieläinten ruokkiminen.

Kysymys: Millä aineella kalliomaalaukset on tehty?

Vastaus: Verellä (tai kukan värillä).

Kysymys: Miksi voidaan sanoa, että suomalaisten muinaisusko oli luonnonusko?

Vastaus: Suomalaiset suojelevat luontoa! Siksi suomalaisilla on luonnon usko.

Kysymys: Millaiset olivat aseet ja pyyntivälineet kivikaudella?

Vastaus: Ne olivat luuta, kiveä tai puuta. Ne olivat aika heikkoja ja vaikeita tehdä, mutta sen ajan parasta antia.

Kysymys: Miksi Jokikunnalla on paljon kivikautisia löytöjä?

Vastauksia:

- Koska täällä varmaan meni sotaretki.
- Sulamisen elikkä tulvan mukana on tullut tänne paljon museotavaraa.
- Koska täällä on ollut paljon torppareita.

Keltainen Liitu

Korkeakosken pato kuvattuna yläjuoksun puolelta. Vasemmalla säännöstelty patoaukko, oikealla tulva-aukko.

SUOMEN SODAN VAIKUTUKSIA VIHTIIN

Vihtiläiset Suomen sodassa

Juttu on jatkoa Pertun Postissa 1/2009 s. 22 ilmestyneeseen juttuun.

Sotilaat perheineen olivat väestöryhmä, jonka elämään vuosina 1808–1809 käyty Suomen sota eniten vaikutti. Rauhanteossa taattiin upseereille ja aliupseereille entiset palkkaedut, mutta ruotusotamiesten ja rakuunoiden tuli kevääseen 1810 mennessä luovuttaa torppansa kantatilan hallintaan, elleivät sopineet isännän kanssa toisin. Sotilaat, jotka olivat itse raivanneet viljelyksensä ja rakentaneet rakennuksensa saivat jäädä torppaansa. Moni vihtiläinen Suomen sodan käynyt sotilas jatkoi elämäänsä tavallisena torpparina.

Sotilastorppia Nummelan Huhdanmäessä

Suomen sodan aikaisten sotilaiden vaiheiden selvittäminen on tuonut uutta tietoa myös Nummelan Huhdanmäen vanhimman asutushistorian vaiheista. Huhdanmäen alueella on sijainnut useita Härköilän kantatilojen sotilastorppia. Härköilän Yli-Rostin maalla Huhdanmäessä oli Huhdanmäki- niminen sotilastorppa (rippikirjoissa sodan jälkeen ”Härköilä Yli-Rosti förra soldats torp Huhdanmäki”). Sotilastorpassa asunut sotamies Nils Stålt s. 1753 selvisi Suomen sodasta ja asui torpassa kuolemaansa saakka eli vuoteen 1814. Johan Ståltin leski Anna Jacobsdotter asui torpassa kuolemaansa saakka vuoteen 1829 samoin kuin perheen tytär Anna Stina Stålt, joka kuoli vuonna 1846.

Huhdanmäen sotilastorpan tuvassa asui vuodesta 1814 aina kuolemaansa saakka vuoteen 1850 tykkimies (artill.) Johan Rostin les-

ki Hedvig ”Hedda” Haffström. Johan Simonsson s. 1778 Härköilän Yli-Rostilla oli palvellut Suomen sodassa tykkimiehenä sukunimellä Rost. Hän oli vuonna 1803 avioitunut Hedvig Henricsdotterin kanssa. Pariskunta muutti Vihtistä Kirkkonummen Navalaan. Hedvig oli vuonna 1808 sotaa paossa Härköilässä. Perheeseen syntyi kesällä 1808 tytär, joka kuoli kuukauden ikäisenä 31.7.1808.

Härköilän Nissolan tilan maalla Huhdanmäessä oli Huhtamäki niminen sotilastorppa, jossa ennen Suomen sotaa asui vapaaehtoinen (voluntäär) Anders Lönnqvist s. 1764 puolisonsa Anna Henricsdotterin s. 1759 kanssa.

Härköilän Hemmilän tilan maalla Huhdanmäessä oli Carlberg (Kaarleinperi) niminen sotilastorppa, jonka asuinrakennus oli aivan

Helsinkiin johtaneen tien varressa. Torpan rakennuksen perustukset ovat jääneet nykyisen Huhdanmäentien kevyenliikenteenväylän alle. Torpan isäntä Carl Carlsson, s. 1772, oli Suomen sodan veteraaneja. Hänen perheensä asui Carlbergin torpassa usean vuosikymmenen ajan.

Vihtiläisiä sotilaita Suomen sodan ajalta

Vihtin seurakunnan rippikirjoista vuosilta 1807-1812 löytyivät seuraavat vihtiläissotilaat, jotka selvisivät Suomen sodasta:

- Haapkylä rusthåll sergeant **Anders Eric Gadd** s. 1787
- Hiiska by (Tervalammella) n:o 27 dragon (nimi epäselvä)
- Hiiska n:o 28 dragon **Carl Gustaf Strömberg** s. 1766
- Ericsberg gård (Tervalammen kartano) capitän **Kuhlberg**

Suomen sodasta selvinneistä vihtiläisistä sotilaista sotilasarvoltaan korkein oli Irljalan isäntä everstiluutnantti Munck. Kuvassa Irljalan nykyinen isäntä Henrik Degerman pukeutuneena everstiluutnantti Munckin asuun Vihti-Päivillä 2008, vieressä museon konservattori Heidi Tammelin.

- Ericsbergs gård dragon
Pala? (nimi epäselvä)
- Härkälä n:o 21 dragon
Johan Blom s. 1769
- Härkälä Paakkala n:o 20 dragon
Eric Glader s.1750
- Härkälä säteri löjtnanten
Adam Klingstedt s. 1774
- Härkälä Soldat **Anders Snäll**
- Härköilä Yli-Rosti n:o 69
Soldat **Nils Stålt** s.1753
- Irjala säteri öfverstelöjtnant
Claes Johan Munck s. 1765
- Irjala gård n:o 115 jäg.
Nils Irjander s. 1774
- Kaukoila n:o 66 korpr.
Abraham Asp s. 1779
- Koikkala n:o 58 Martoi soldat
Johan Leikas s. 1775
- Korppila n:o 118 jäg.
Jacob Johan Blom s. 1774
- Kotkaniemi n:o 17 dragon
Abraham Örnbon s. 1744
- Kotkaniemi öfverstelöjtnanten
Abraham Nohrström s. 1765
- Kourla allodial säteri capt.
Gustaf Johan Toll s. 1752
- Kourla allodial säteri ryttmästaren
Carl Henric Toll s. 1779
- Kourla n:o 110 jäg.
Henric Grönberg s. 1782
- Köykkälä Köykkä n:o 63 soldaten
Johan Mård s. 1764
- Lachtis (Lahdenkylä) n:o 71
soldaten **Johan Wuijk** s. 1779
- Lahnus sergeant
And. Labbart s. 1754
- Langila n:o 16 dragon
Johan Dunder s.1770
- Leppärlä Simola n:o 13 dragon
Johan Lerhans s. 1769
- Merrämäki Näkki n:o 55 corpr.
Anders Eld s. 1764
- Niemenkylä n:o 72 soldat
Petter Elg s.1771
- Olkkala n:o 109 jäg.
Carl Fredrik Dunder s. 1770

- Olkkala n:o 49 sold.
Johan Snäll s. 1754
- Ollila Isotalo dragon
Joh. Ollström s.1772
- Ollila Sorkki dragon
Fredr. Ström s. 1765
- Oravala Oravala n:o 114 jäg.
Johan Wall s. 1772
- Pakasela Lumia dragon
Emil Streng s. 1780
- Palojärvi Norrgård n:o 31 dragon
Johan Dahl s. 1775
- Palojärvi Södergård dragon torp
n:o 32 **Gabriel Palm** s. 1751
- Palojärvi Södergård kornett
Carl Gustaf Krumhorn
- Pietilä n:o 18 dragon
Jacob Lindfors s. 1764
- Pietilä n:o 73 soldat
Henrik Gadd s. 1760
- Päcklax(Pääkslahti) n:o 59 sold.
Eric Fast s. 1777
- Salmis säteri löjtnanten
Carl Adolph Malmberg s. 1780
- Salmis dragon **Georg Salm** s. 1752
- Selki Räyhä värfvät soldaten
Eric Åkerberg s. 1765
- Selki soldaten **Abraham Järn** s. 1781
- Suksela Jaakkola n:o 110 jäg.
Eric Backman
- Suksela Sipilä n:o 51 sold.
Eric Johan Fri s. 1761
- Suontaka n:o 112 corpr.
Eric Soning s. 1754
- Wanhala Ylöstalo jäg.
Johan Wahlberg s. 1781
- Wanhala Juotila n:o 119
Johan Balk s.1765
- Vanjoki Karva n:o 56 sold.
Henrik Walen s. 1774
- Vanjoki Skotti jäg.
Johan Wähnback s. 1778
- Vanjärvi n:o 121 jäg.
Gabriel Ekström s. 1762
- Vanjärvi Grönbacka n:o 52 soldat
Adam Ved s. 1781
- Veikkola Alestalo n:o 5 soldat

Henrik Stör

- Veikkola rusthåll n:o 14 dragon
Matts Prähl s. 1757
- Wihtijärvi n:o 33 soldaten
Jacob Lång s. 1756
- Wihtijärvi n:o 34 soldaten
Henrik Rönn s. 1778

Mikko Yli-Rosti

Suomen sota

Suomen sodaksi kutsutaan sotaa, joka käytiin Ruotsin ja Venäjän välillä vuosina 1808-09. Napoleon ja Aleksanteri I olivat sopineet Tilsitissä 1807, että Venäjä pakottaa Ruotsin Englantia vastaan julistettuun mannermaasulke-
mukseen. Kun Ruotsin Kustaa IV Aadolf ei suostunut Venäjän ehdotuksiin, venäläiset joukot hyökkäsivät Suomeen helmikuussa 1808 ylittämällä Kymijoen. Sota päättyi Haminan rauhaan, joka solmittiin syyskuussa 1809. Siinä Ruotsi luovutti koko Suomen Venäjälle.

Suomen asemasta oli sovittu Porvoon valtiopäivillä maaliskuun lopussa 1809. Aleksanteri I kutsui tämän säätykokouksen kokoon Suomen sodan vielä ollessa käynnissä. Hän antoi juhlallisen hallitsijanvakuutuksen, ja säädyt vannoinvat uskollisuutta uudelle hallitsijalle. Suomi vapautettiin sotaväen pidosta 50 vuodeksi, hallitsija lupasi käyttää Suomen verotulot maamme hyväksi ja Suomen hallintojärjestelmän pääpiirteet luotiin. Viralliseksi rahaksi tuli Venäjän rupla, mutta yksityisessä rahaliikenteessä sai käyttää Ruotsin rahaa. Suomesta tuli Venäjään kuuluva autonominen suuriruhtinaskunta ja tsaarista Suomen perustuslait tunnustava suuriruhtinas.

Pieni ja paras tietosanakirja, Gummerus

Olen kurkkuani myöten täynnä!

Vihtiläisen oppilaan kouluaine 1990-luvun lopulta liittyen fraasien käyttöön.

Kaikkihan tietävät, että jo muinaiset roomalaiset puhalsivat yhteen hiiheen. Jokainen kantoi hinnalla millä hyvänsä kortensa kekoon. Jos joku kuitenkin yritti panna kapuloita raitaisiin, sitä tuskin katsottiin läpi sormien. Parempi oli vetää yhtä köyttä sen sijaan, että olisi noussut kukoksi tunkiolle.

Vuosien saatossa ihmiset ovat luopuneet leikistä. Tavalliset pulliaisetkin ovat ymmärtäneet yskän: ihmisellä on kaikki valit käsissään kunhan vain jaksaa riippua kiinni vallan kahvassa. Sillä paistattelu julkisuuden valokeilassa on kaiken a ja o.

Toisaalta on vain hiuskarvan varassa herättääkö tuleminen suuren yleisön tietoisuuteen pahaa verta. Herääkin kysymys: kuka maksaa viulut kun kaikki menee päin mäntyä? Pitkällä tähtäimellä katsottuna poliitikkojen tulisi nyt näyttää missä kaappi seisoo, sillä kohta he saavat puhua kuuroille korville. Monille jo sana ”politiikka” on kuin punainen vaate, toiset puolustavat sitä henkeen ja vereen, mutta useimmat ovat jo pudonneet kärryiltä. Rahan kiilto silmissä maamme johtajat pi-

tävät kuitenkin pintansa: Suomen on päästävä maailman kartalle, on vain vedettävä oikeasta narusta.

On yleisesti tunnettua, että tiedon jano on puoli ruokaa. Suomen kouluissa opetuksen mielekkyys on kuitenkin vielä lapsenkengissä. Pysyäksemme kehityksen vauhdissa meidän on toimittava kieli keskellä suuta. Laajassa mittakaavassa meillä pyyhkii hyvin, mutta jos emme pian saa langan päästä kiinni, joudumme ennemmin tai myöhemmin maistamaan tappion karvasta kalkkia.

Kautta aikojen elämä on potkinut suomalaisia päähän. Meitä ei todellakaan ole pidetty kuin kukkaa kämmenellä. Mutta nyt meidän on vain otettava itseämme niskasta kiinni ja lopetettava lepääminen laakereilla. Eihän elämä voi aina olla ruusuilla tanssimista.

Yhdennellätoista hetkellä Suomessakin on saanut jalansijaa ajatus, että elämän voi panna risaiseksi. Koska suomalainen usein on tyhmä kuin saapas, on siinä naurussa pitelemistä kun hän huomaa olevansa oman onnensa seppä. Harva jää nuolemaan näppejään, vaikka olisikin matti kukkarossa: on vain otettava

lusikka kauniiseen käteen ja nautittava elämästä täysin siemauksin.

Jos kuitenkin jatkuvasti elää kuin viimeistä päivää, liikkuu vaarallisilla vesillä. Monen ajatuksissa on jo vaipunut unholaan se tosiasia, että heikko sortuu elon tiellä. Meitä on joka lähtöön ja jollei homma ole hanskassa tai sattuma puutu peliin saamme vähintään pitkän nenän, joskus jopa potkaisemme tyhjää.

Elon polut ovat vaivalloiset kulkea, sillä leijonanosan elämästämme vie se, että pohdiskelemme, mistä kenkä puristaa. Elämä on kielletty hedelmä vertaansa vailla: joku ehkä sanoisi, että kaiken pahan alku ja juuri on se hetki, jolloin elämä pyörittää käyntiin.

Mutta useimmat tykkäävät elämästään kuin hullu puurosta. Vaikka meitä ihmisiä syntyy kuin sieniä sateella, emme ole samaan muottiin valettuja. Poltamme helposti paremme ollessamme eri aaltopituudella. Pääsemme kuitenkin pälkähästä, kun pelaamme varman päälle: painakaamme menneet villaisella!

Helmi Laanti

Kirjallisuuden kiehtova maailma

Nummelassa toimivan Hiiden Opiston lukupiirin tuotoksia vuodelta 2007.

Runot syntyivät siten, että luku-piirissä kukin ryhmään kuulunut kirjoitti haluamansa sanan paperilapulle, ja ryhmä koosti kertyneistä sattumanvaraisista sanoista runon. Ohessa näytteet näin syntyneistä runoista:

*Puhutko ammottavasta pelosta?
Kaipaen lumipyryn, veden lumousta.
Olisi tulevaisuus – rakasta minua.*

*Taivaan aamuauringossa
merituuli huokaa
ja lyhyenlännän johtajan puku
kuin tuulettoman tuulen lumisade.*

*Olit mulle sä liian raju,
leijui ilmassa palaneen haju.
Nyt sen vasta tajuan, rakas.
Se oli mun tahdistimein, joka bragas.*

*Ihanan kauheaa
Navat toisiaan koskettaa
-tunne tää sydäntäin korventaa.
En voi tunteitain enää peittää,
en käsiäni irti susta saa.
Tahdon kanssas volttia mä heittää.
Jännite välillämme mua ravistaa.*

Vihtiläisiä jouluruokii

Kinkku oli meil ain omast takaa ku meik kasvatettiin sikaa. Syksyl se teurastettiin ja lihat pantiin soikiaan puutiinuun sualaveteen. Jouluks otettiin sit kinkku esii ja paistettiin isos leivinuunis. Joulukinkun päälle äiti teki ensiks ruistaikinast kuaren ja sit se pani sen illal sinne uuniin, ja aamul se oli valmis. Sitä kinkkuu pirettiin Kantoniitus ain verannan pöyrän päällä, niin et siält sai mennä leikkaamaan jäätynyttä kinkkuu ain ku rupi hiukoomaan. Ei tarvinnu joulunpyhil ain olla tekemäs ruakaa, ku sitä oli tehty valmiiks.

Kinkul lisäksi tärkein jouluruaka oli uunipuuro. Jotkut sanoo sitä perunalaatikoks, mut meil se oli uunipuuro. Äiti laittoi hellan päälle ison rautaparan, ja siin se imellytti perunamuusist ja vehnä jauhoist löysän puuron, ja se paistettiin sit uunis. Siäl se matalas lämpötilas imellyi viäl lisää, eikä äiti koskaal laittannu siihem mitään sokerii tai siirappii, ku siit tuli muutenki makkia. Lanttulaatikkoo tehtiin ain

jouluks ja, ja siihen ny ei tullu juur muuta ku lantui ja jauhoi.

Rosollii äiti teki ain niim paljon et sitä riitti moneks päiväks. Se tehtiin isoon valkoseen pilkkumiin ja se pantiin verannan kaappiin. Rosolliin keitettiin perunoi, porkkanoi ja punajuurii. Perunoi oli eniten ja sit vähemmän muita ainei. Perunat, porkkanat ja punajuuret pilkottiin veittel erikseen piäniks palasiks ja sit neess sekoitettiin yhteen. Sit laitettiin silputtuu sipulii ja ihan piäniks paloiks leikattuu sillii sekaan. Rosollii syätiin etikan kans, ja ruisleipä oli sen kans ja hyvää.

Kyl äiti sit teki väskynäsoppaa ja rusinasoppaaki riisipuuron kans. Yhres leivottiin joulutortut, ja meil lapsil oliki tärkeä tyä kastaa torttujen reunat ku neet taitettiin keskelt ja paineltiin sormil kiinen. Sisään pantiil luumusoset. Äiti teki itte voitaikinain niin et se kaulei sitä taikinaa ensin yhteen suuntaan, sit se taitoi sen kolmeen osaaj ja sit kaulei toiseen suuntaan. Lehtevii niist tortuist tuli. Meil tehtiin ain puali-

kuun muatoisii torttui, ei koskaam mitään tähtitorttui.

Piparkakkui tehtiin tiätyst kans. Sen taikinan syäminen oli kyl suurin ilo, vaikka olihan niitten muattien käyttöki mukavaa. Oli pualikuuta ja tavallisii piparkakun mallisii, ja sit tytöj ja pojan kuvii ja possui. Rautaiseshuhmaris piänennettim maustei, ja se oli ja meil lasten tyätä.

Joulujuamaks äiti teki kotikaljaa ja siin se oliki mestari. Se ei yrittännnykkän tehreä mitään pikakaljaa, vaan se alotti kaljan teon jo viikkoo ennen jouluu. Maltaat ja sokeri pantiin kuumaan veteen, ja sit ku se oli tarpeeks jäähtynny, lisättiin hii-va. Äiti teki kaljaa maitohinkkiin, ja sit se siirsi sitä hinkkii joka päivä lähemmäks kellarin pohjaa. Siäl oli ain vähä kylmempää. Lopult se kalja oli hapokast ja kuplivaa.

Marja-Liisa Lindell,
o.s. Koskenperä

Tulipaloja ja palontorjuntaa

Vihdin ensimmäinen paloauto vuonna 1936. Kuva: Vihdin museon kokoelmat.

Palokuntatyön alku Vihdissä

Vapaaehtoisen vihtiläisen palokuntatyön historia alkaa vuonna 1901. Mutta tuolloin perustettu VPK toimi vain kolmisen vuotta. ”Vihdin kirkonkylänseudun vapaaehtoinen palokunta” perustettiin kunnantalossa pidetyssä kansalaiskokouksessa vuonna 1926. Tämä palokunta hankki miesvoimaruiskun, jota kuljetettiin hevosen rattailla. Ensimmäiset palopäälliköt olivat **E. Enroos** 1926–28 ja **J. E. Kannisto** 1928–33. (Lähde: Vihdin VPK 1926–2001, koonnut **Unto Kallela**).

Sammutus toiminta liekkeihin

Palokunta oli perustettu, mutta sen toiminta kyti, kunnes **Tuomo Heinänen** puhalsi sen liekkeihin. Maaliskuussa 1933 hän kutsui kotiinsa palokuntatyöstä kiinnostuneita keskustelemaan toiminnan tehos-

tamisesta. Tuosta päivästä alkaen hän kirjoitti muistikirjaa, jota nyt säilytetään Vihdin Museossa. Pertun Posti julkaisee koosteen Tuomo Heinänen värikkäistä kuvauksista palokunnan ponnisteluista vihtiläisten hyväksi. Kirjoitussarjan alkuosa on Pertun Postin ensimmäisessä numerossa.

Paloauto ja muuta uutta

Vuonna 1935 ”*alettiin haaveilla omaa autoa, että saataisiin lähtö nopeammaksi, kun ei aina tarvitsisi kuormaa ensin tehdä ... Talvella 1936 ostettiin henkilöauto ja siitä rakennettiin sitten paloauto niin, että helatorstaina, kun pidettiin arpajaiset, voitiin koeajelu tehdä mainostuksen vuoksi.*” Auto joutui 6.6.1936 ensi kerran todelliseen ajoon Jokikunnalle Ryönän sahalle. Osa lautatarvarasta saatiin pelastettua. Olikohan nopean lähdön ansioita? Saha koneineen paloi.

Kunnan paloasema valmistui käyttökuntoon kesän 1938 kuluessa, niin että kalusto voitiin siirtää sinne. Hankittiin myös uusia palokuntapukuja.

Joulukuussa 1942 oltiin menossa Maikkalaan kuivuria sammuttamaan, kun jäätiin paloauton lakkoilun vuoksi matkalle. Kuivuria ja 70 hl kouroja ei perille päästyäkään olisi saatu pelastettua.

Koska valtuusto oli kesällä myöntänyt paloauton hankkimista varten 100.000 mk, lähti Heinänen lehti-ilmoituksen perusteella Lahteen. ”*Tein kaupan seka-autosta, joka maksoi 170.000 mk.*”

Uusi auto oli helmikuussa Ojakalassa ensi kertaa tulipaloreissussa, jolta palatessa se teki lakon Stenbackan mäen alla. Syynä oli roska, joka löytyi seuraavana päivänä bensaputkesta. Huhtikuussa ”*Kotkaniemen sauna oli syttynyt. Päästiin Stenbackan mäelle asti, niin taasen uusi auto teki tenän.*”

Tunnin siinä kronattiin ja kiroiltiin ja palattiin sitten takaisin, kun ei enää saunan takia kannattanut yrittää eteenpäin.” Saman kuukauden aikana hälytettiin Nummenkylän metsään veturin kipinästä syttynyttä paloa sammuttamaan. ”Molemmat autot lakkoilivat, vanhalla päästiin sentään Veikkolaan asti, jossa vastaantulijat ilmoittivat, että on jo sammutettu.”

”Koska uusi auto aina oikutteli, lähetettiin sen moottori purettavaksi joulukuussa, pantiin kasaan sitä iltaisin joulun aattopäivinä. Ei kuitenkaan saatu käyntiin jouluksi.” Kun Kirvelässä Haaston työväen rakennus paloi joulunaluspäivinä, ”iso auto ei vielä ollut kunnossa. Saatiin sentään heti meijerin auto vetämään vanhaa käyntiin, kun korvikebensalla ei kannattanut yrittääkään muuten lähteä. Toivotomalta näyttänyt palo saatiin rajoittumaan, että toinen pää rakennusta vaan paloi.”

”Sekajunan” moottori saatiin kuntoon vuoden viimeisenä päivänä. Palokunnan omistamaa autoa varten oli kesällä ostettu moottori. ”Se kun vielä saadaan puhdetöinä paikoilleen, niin eiköhän ensi kesänä päästä lähtemään paremmin kuin viime kesänä. Autojen huono lähtökunto, johon osaltaan vaikuttaa korvikepentsiini, on ollutkin ainainen murhe ja painajainen sota-aikana, niin että aina saa pelolla ja vavistuksella odottaa hälytyksiä.” Heinänen purkaa harminsä vuoden päättyessä: ”Luultavasti nyt seuraavana vuonna luonnistaa paremmin ja vehkeet pysyvät kunnossa. Sivulliset, jotka aina ovat viisaita, vielä nälkivät sitä, kun ei päästä kunnolla menemään, niin että joskus tekee mieli hyökätä jonkun päälle sisua purkaakseen. Kun tulipalossa käskee niitä sivullisia töihin, niin usein ovat ”sairaita”.

Meidän pitäisi kyetä tekemään ihmisiä, asianharrastuksesta, kun kerran olemme palokuntalaisiksi ryhtyneet, että he saisivat seurata ”näytelmiä” sivusta. Toivomme uudelta vuodelta hyvää tuuria ja että saisimme palot alkuunsa sammutettua!”

Maaliskuussa ”saatiin punanen auto taas kuntoon. Leimuvaara laittoi moottorin, ettei tarvinnut puhdetöissä käydä meidän. Sekajunan sain verottomaksi ainakin tänä vuodeksi valtiovarainministeriölle osoitetulla hakemuksella.” Auto oli hankittu, mutta sillä ei päässyt kaikkiin paikkoihin, jos tie oli huono tai sitä ei ollut ollenkaan. Moksisia Myllypakan navetta ehti palaa sillä aikaa, kun hankittiin hevosia varusteiden kuljettamiseen tietöman taipaleen taakse.

Kerran Haimooseen mennessä oli niin paljon lunta, ettei päästy kuin Kirvelään. ”Sittenkin täytyi autoa monessa paikassa lykätä”.

Eräällä sammutusmatkalla hävisi autosta käynnistysveivi. Joku oli jättänyt sen paikoilleen ja veivi putosi. Matkalla Siuntioon metsäpaloa sammuttamaan ”jouduttiin ajamaan erään kuorma-auton perässä pitkän aikaa ennen kuin tämä antoi tietä. Kuorma-autoilija saikin sitten sakot asian johdosta ja palokunta osti autoon sellaisen torven, joka pitää kovan metelin. Siuntion kunnalle lähetettiin lasku työstä, mutta maksua ei ole kuulunut!”

Syksyllä 1946 on maininta varusteiden täydentämisestä. ”Saatiin ostaa 10 paria mähkänousukengä, jotka pidetään autossa, että miehet saavat matkalla vaihtaa jalkineita.”

Pärekatot sytykkeinä

Palopäiväkirjan mukaan oli tuosta palon syttymissyynä kipinän lentäminen pärekatolle. Onneksi aika usein palo huomattiin nopeasti ja sammuttamaan päästiin, ennen

kuin tuli ehti pahasti levitä, ”niin että katto vaan pilaantui”. Heinänen sai myös monta kertaa todeta, että palokunnan saapuessa paikalle, tuli oli jo sammutettu omin voimin, tai paikkakuntalaiset olivat saaneet sammumaan, kuten Ojakkalan Yliväärän ja Köykkälän Köykan talon. Näin myös pelastui palolta Tuohilammen, Niemen, Irjalan ja Lindbergin navetta, Hovin ja Olkkalan sauna, sekä työväen rakennukset Kaharilla, Palojärvellä Lahnuksessa ja Myyrillä. Jokikunnalla Skotin pikkurakennuksen sammutuksessa ”pojat panivat toimeksi, niin että seinät jäivät pystyyn”. Harvinaisen tapaus oli kanttorilan katon syttyminen talviaikaan. Katolla oli lunta, mutta harjalauta oli paljaana. Kattoon tehtiin reikä ja palo sammutettiin ämpärin avulla. ”Kanttori oli ihmeissään, kun niin pian tultiin!”

Jos tuli oli jo saanut suuren valan, ”ei ollut pelastettavissa mitään”. Olkkalan Murroilla 1937 ei voitu päärakennusta pelastaa. Näin kävi myös Veikkolan työväen rakennukselle 1939. Selissä Riukulan työväen rakennuksen mukana 1944 paloi asukkaiden koko irtaimisto ja rahaa n. 20 000 mk. Ruskelassa Yli-Ruskon päärakennus tuhoutui 1946 perustuksia myöden. Toisinaan tärkeimmäksi tehtäväksi osoittautui palopaikan ympärillä olevien rakennusten suojeleminen. Kirvelän Kavenin asuinrakennuksen palosta 1944 tuli levisi kovan tuulen takia omaan ja Haaston navettaan. Päärakennus paloi kokonaan ja navetoista jäivät kiviseinät. Tuusan työväen rakennuksen raunioilla Nummelassa 1946 sai palokunta vain ”hajoitella kekäleitä.”

Leila Kuittinen,
Vihti-Seuran varapj.

Kameraseura esittäytyy

Valokuvausharrastukseni

Närhenpoikanen Nuuksiossa, Risto Jokinen.

Olen eläkkeellä oleva valokuvauksen harrastaja ja syy miksi harrastan valokuvausta löytyy 51 vuoden takaa.

Olen syntynyt Pälkäneellä ja olessani silloisen kansalaiskoulun 8.-luokalla teimme luokkaretken Turkuun ja retken tapahtumia kuvasin naapurissa olleen maatilan karjakolta lainaamalla kameralla. Kiinnitin 6x6 cm mustavalkokuvat vihkoon joka on vieläkin visustallassa. Tällainen tapahtuma antoi sysäyksen pitkäaikaiselle harrastukselle. Ohessa muutama otos retkeltä.

Ensimmäinen oma kamerani oli venäläinen ”Smena-8”, kiinteäobjektiivinen mekaaninen filmikamera, kuvauksen opettelu tällaisella kameralla oli opettavaista koska automatiikkaa ei ollut, kaikki oli käsisäätöistä, sulkimen aukon ja ajan valinnat tuli opittua ”kantapään” kautta. Pimiötyöskentelyn

alkeet, negatiivien kehitys ja kuvanvalmistus tulivat myös mukaan 1960-luvun alussa Tampellan kameraseuran tiloissa.

Kamerakalusto on matkan varrella lisääntynyt melkoisesti ja myös modernisoitunut koska repusta löytyy digikamera ja tietokoneelta kuvankäsittelyohjelmia. Kuvaukskohteina ovat olleet useimmiten luonto ja ihmiset. Liekö ammatinvalinnalla ollut merkitystä luonnonarvostukseen koska työelämässäni malminetsinnässä pääsin näkemään upeita maisemia ja luontokohteita, myös kaivoksissa on kuvattu ja lentokuvauksissa katseltu maisemaa lintuperspektiivistä.

Liittyessäni 1991 Vihdin Kameraseuraan silloisen puheenjohtajan **Jarmo Tuokon** innoittamana aloin suhtautua valokuvaukseen vakavammin ja parantamaan kuvieni laatua niin teknisesti kuin sisällöllisestikin. Miten olen onnistunut,

sen päättäkään muut. (Omasta mielestäni joskus olen onnistunut!) Kameraseuratoiminta on antanut ja antaa edelleen paljon, kuvaustehävät, retket, erilaiset projektit ja kerhoilloissa käydyt keskustelut ja arvostelut antavat pontta harrastuksen jatkumiselle.

Nykyisin kamera on miltei aina mukana, kuvatessani mietin miten nykyinen digitekniikka suoma mahdollisuuden ottaa paljon kuvia mutta miten on laadun laita? Miten paljon kuvia käsittelee kuvankäsittelyohjelmilla? Miten käyttää ja arkistoida kuvia? Itse en pyri suuriin kuvamääriin, en käsittele eli ”manipuloi” kuviani koska en vielä ole opetellut kuvankäsittelyn kaikkia hienouksia. Arkistointi, joka on edelleen kesken, on ongelma etenkin filmien ja diojen kohdalla. Digikuvien arkistointi on helpompaa mutta tarkennusta siihenkin vielä kaivataan.

Vielä heräsi kysymys mitä on valokuvaus 51 vuoden päästä ja miten silloin katsellaan nykyisin otettuja kuvia? Ken elää, näkee.

Risto Jokinen

Ryhmäkuva ”Luokka Turussa Fenix-baarin edessä”, Risto Jokinen.

Kuva kiinnostaa

Maalaiskaupunkimaisema, v. 1978, Anna-Liisa Helle.

Olen sitä sukupolvea ”viime vuosituhannelta”, jolloin kaikki tavarat, myös valokuvat jäivät rajan taakse. Äitini sitä aina harmitteli, kun ei voinut näyttää nuoruudenkuviaan meille lapsille. Siitä varmaankin tuli itselleni halu kuvata ja tallentaa tietoa jälkipolville.

Laatikkokamerasta se sitten alkoi 50-luvun alkupuolella. Harvoin kuitenkin kuvattiin, sillä oli paljon töitä, eikä olisi ollut sopivaakaan kävellä kamera kädessä (olisi näyttänyt joutilaalta). Vain suurempina juhlapäivinä tai jos oli kaukaisia vieraita, silloin kuvattiin.

Kuvat olivat mustavalkoisia ja ovat säilyneet hyvin. Vuonna 1958 aloin kuvata mieheni Agfa-merkisellä kameralla, aluksi mustavalkoisia, myöhemmin värikuvia. Sillä kuvasin noin 20 vuoden ajan

kaikkea mahdollista, aluksi tietenkin eniten lapsia. Nyt kamera on muistona pojallani.

Kamerat kehittyivät silloin kuitenkin hitaammin kuin nyt. Seuraava kamera oli Canon, mutta voro vei sen. Vakuutus korvasi ja uusi Canon ostettiin tilalle. Sillä kuvasin noin 25 vuotta ja sitten se tuli

Kimalaisen kevät 2009, Anna-Liisa Helle.

matkansa päähän, eli kuva tuli jos se halusi. Nyt on Sony-järjestelmäkameran vuoro, sekä opinahjo kameraseurassa.

PS. Sitä piti itseään ”hyvänä kuvaajana” jo 50 vuotta, mutta nyt se urakka vasta alkoi!

Kuvausterveisin

Anna-Liisa Helle,
Vihdin kameraseura ry

Lapsia kukkaseppelein 1964, Anna-Liisa Helle.

Nummelan kylähistoria

Päivi Varpasuo, kansanedustaja, pitkäaikainen kunnallispolitiikko ja Vihti-Seuran puheenjohtaja ehdotti v. 1998 Vihdin kansalaisopistolle (nyk. Hiiden opisto) Koti-Nummela ryhmän perustamista. Ryhmän ohjaajaksi nimettiin **Pirkko Janhonen**. Kahdeksan hengen ryhmä kokoontui Nummelan yläasteen luokassa ja alkoi miettiä mitä pitäisi tehdä, mitä ryhmältä odotettiin. Ymmärsimme, että meidän pitäisi ryhtyä keräämään talteen Nummelan asutushistoriaa ja kulttuuriperintöä. Miten sen tekisimme, mistä aloittaisimme. Joku kysäisi mitähän mahtoi jäädä Pisteensaaren alle, kun se 1980-luvun lopulla linjattiin ja rakennettiin taajaman keskustaa kiertämään. Päätimme aloittaa Pisteensaareltä. Ryhmän avuksi kutsuttiin museon amanuenssi **Pirkko Aurell** ja tutkija **Mervi Piipponen**, joka oli selvittänyt Nummelan talojen historiaa. He antoivat ohjeita henkilöiden haastatteluista. He myös kertoivat,

että tämäntapaisiin hankkeisiin voisi saada opetusministeriöltä avustusta. Hakemuksen jättämisellä oli kiire, vain muutama päivä oli aikaa tehdä anomus ja laatia talousarvio. Seuraavana keväänä saimme myönteisen päätöksen. Alkurahoitus oli järjestynyt.

Syksyllä 1998 tapahtui muutakin. Helsingin Sanomissa kerrottiin Helsingin yliopiston yhteiskuntahistorian laitoksella kehitetystä KANSALAISMUISTI-projektista. Sen tavoitteena oli ”1) kehittää yksittäisten kansalaisten ja eri tasoisten opiskeluryhmien mahdollisuuksia osallistua tietoverkkojen (Internet) sisältöjen tuottamiseen ja 2) ns. tavallisten kansalaisten hallussaan pitämien historiallisten tai ympäristöä koskevien tietovarantojen (muistitieto, valokuvat, videot) digitalisoinnin edistäminen ja välittäminen yleiseen käyttöön.”

Koti-Nummela ryhmä sai onnellisten sattumien kautta yhteyden projektin kehittäjään fi.lis.

Raimo Parikkaan. Hän järjesti ryhmälle keväällä 1999 Ihmisten historia-kurssin, jossa ohjattiin oman elämänympäristön ja elämänhistorian tallentamiseen, opeltiin tietokoneen käyttöä, ohjattiin kirjoittamaan ja rakentamaan arkisista asioista kokonaisuuksia. Raimo Parikka on ollut koko ajan mukana kerättyjä tietoja tallentamassa.

Kymmenen vuoden keräilynsato on nähtävissä Nummelan kylähistorian sivuilla. Tulostettuna siitä tulisi kymmenkunta mapillista: Pisteensaari, Albertinkatu, Lohjantie, Keskipiste, Vihdintie, Sentraalipolku, Meritie, Huhdanmäki, Kuoppaanummentie, Asemantie, Naaranpajun alue, Hannankatu. Tallessa on myös tarinaa nummelalaisten harrastuksista sekä **Toivo Hirnin** kokoelma Nummelan Lauluja ja tietoja Nummelan lentokentästä. Monesta kohteesta vie linkki eteenpäin. Pelkästään kuvia on talletettu yli 2000 kappaletta. Kylähistorian sivuilla on tallessa tarinat menneen ajan nummelalaisista ja heidän elinympäristöstään.

Projektin työ käynnistyi hitaasti. Tallennusmuotoa pidettiin outona ja epävarmana. Myös julkisuus saattoi pelottaa. Vahva tuki oli ministeri **Veikko Helle**. Hänen muistinsa säilyi hyvänä korkeaan ikään saakka. Albertinkadun historian alussa on viehättävä muistelu *Lapsuuteni Alpertinkadusta*, unenomainen tarina yhdeksän vuosikymmenen takaa. Veikko Helle tunsikin Nummelan ja sen kaikki vanhat suvut.

Veikko Hellen vanhimman veljen **Niilon** tytär nummelalais-syntyinen **Ritva Miettinen** on

Anja Korpela-Ahola

ollut alusta asti mukana. Hänen työpanoksensa on ainutlaatuinen ja korvaamaton. Ritva on tehnyt elämäntyönsä kieltenopettajana Helsingissä, missä hän yhä edelleen asuu. Hänellä on kuitenkin vankat sukujuuret Vihtiin, äitinsä puolelta Härköilän Sepän talon **Lindgréneihin** ja isänsä puolelta Hellen laajaan sukuun. Ritva Miettinen on kerännyt ja kirjoittanut lähes kaiken Nummelan kylähistorian tekstin. Hän myös käy Raimo Parikan luona Helsingin yliopistolla tallentamassa tekstit ja kuvat. Ritva tarkastaa ja tarkistuttaa kaiken. Mitään ei julkaista luvatta. Viime vuosina mukana on ollut myös **Mikko Yli-Rosti**. Hänen laajasta paikallishistoriaa käsittelevästä kokoelmastaan on saatu paljon täydennystä Nummelan kylähistoriaan

Syksystä 1999 alkaen ryhmä on kokoontunut Kaarikodin kahviossa. Ryhmä on itseohjautuva, sillä ei ole palkattua ohjaajaa. Hiiden opisto maksaa tilavuokran, mutta muihin kustannuksiin ryhmä on onnistunut hankkimaan avustuksia. Lahjoittajista kerrotaan Nummelan kylähistorian etusivulla. Ryhmä on rakentanut useita näyttelyitä pääkirjaston vitriineihin. Näyttelyiden avulla on houkuteltu vanhoja nummelalaisia mukaan projektiin. Koti-Nummela ryhmän nimelistalla on toista sataa nimeä, mutta kokouksissa käy n. 20-30 henkilöä. Kävijät valikoituvat työstettävänä olevan alueen mukaan. Monet ovat kuitenkin mukana pelkästä muistelemisen ilosta ja halusta tulla tapaamaan vanhoja tuttuja kyläläisiä.

Nummelan kylähistoria alkaa valmistua. Muutamia vanhoja

kohteita on vielä käsittelemättä ja moniin voidaan lisätä täydennyksiä. Härköilän kylän kansalaismuistin kerääminen odottaa tekijöitä. Historia on päättymätön projekti. Tämän päivän tapahtumat ovat huomispäivän historiaa. Projektin onnistumisesta kuuluu kiitos vanhoille nummelalaisille, jotka ovat avustaneet kansalaismuistin talteen otossa ja Ritva Miettiselle materiaalin taitavasta toimittamisesta.

Jos Päivi Varpasuon tarkoituksena oli kotouttaa meitä bussintuomia nummelalaisia niin ainakin minun kohdalla se onnistui. Koti-Nummela ryhmän tiedottajana olen saanut olla mukana ainutlaatuisessa projektissa. Nummela on kotikyläni.

Anja Korpela-Ahola

Lisätietoa kylähistoriasta:
www.valt.helsinki.fi/projects/kmuisti/nummela/

Mitaleita 1900-luvun ensivuosisikymmeniltä.

I-palkinto, "Hiihdossa V.E.R.S.", 23.2.1913.

III-palkinto, "Hiihto 10km", 5.4.1914.

II-palkinto, "W-Jokikunta", 1.7.1909.

Kaikki mitalit: Timo Romsin kokoelmat.

Joulukortteja ja uuden vuoden tervehdyksiä 1900-luvun ensimmäisiltä vuosikymmeniltä

Kaikki kortit ovat Timo Romsin kokoelmista. Kortit ovat noin vuosilta 1900-1920.

ATELIER APOLLO. HELSINGFORS. N:o 61.

Tapahtumakalenteri

Su 22.11. Vihti-Seuran syyskokous Otalampitalossa klo 14. Luennoitsijana Toivo Flink, aiheena inkerinsuomalaisen karkotukset Neuvostoliittoon vuosina 1944-1945.

Joululaulukonsertti 22.11. Vihdin kirkossa klo 18. Nummelan Naiskuoro, Vihdin Viihdekuoro ja Mieskuoro Vihdin Miehet laulavat joululauluja yhdessä ja erikseen. Ulla Eho-Saario säestää ja Pirkko Juntunen johtaa Jousiorkesteri Vihdin Lumoa. Laura Kilpeläinen soittaa viulua. Tilaisuuden juontaa Erkki Hakkarainen.

Joulukauden avajaiset 27.11. Vihdin kirkonkylällä. Joulukulkue lähtee linja-autoasemalta klo 18.30 ja marssii joulupukin johdolla kauppa-aukiolle. Aukiolla seurakunnan tervehdys, joululauluja sekä tonttujen tanssiesityksiä.

Kirkonkylän Joulusuunnistus 28.11. klo 10-15. Vihdin kirkonkylä pukeutuu jouluasuun ja toivottaa tervetulleiksi pienet ja isot Joulusuunnistajat. Kirkonkylän liikkeissä on tarjouksia ja tapahtumia sekä suunnistajilla on mahdollisuus osallistua hienojen palkintojen arvontaan.

Joulumyyjäiset ja kahvila 28.11. klo 10-15, Martin koulu – Vihdin Steinerkoululla. Myytävänä monenmoisia käsintehtyjä joulunajan luomuherkkuja ja lahjoja. Kahvilassa tarjolla joulupuuroa, kahvia ja leivonnaisia.

Seurakunnan toimintapiirien adventtimyyjäiset Nummelan seurakuntakeskuksessa la 28.11. klo 10-13. Joululeivonnaisia, lahjoja, joulukoristeita, arpoja, myyjäiskahvila, musiikkia, Piritat esiintyy. Tuotto vanhusten ja perheiden joulutervehdyksiin, seurakunnan lähetystyöhön.

Elämyksellinen adventtikalenteri Pappilan pihalla kolmena adventtisunnuntaina 29.11., 6.12. ja 13.12. klo 17. Tule ajoissa, sillä luukku aukeaa heti viideltä! Voit ottaa oman lyhdyn mukaan. Neljäs luukku aukeaa Vihdin kirkon enkelikirkossa jouluaattona klo 14.

Ti 1.12. Vihdin kirkko klo 19, Samaria taideteos yhdistää musiikkia ja tanssiteatteria, Tanssiteatteri Eri ja Minna Pensola, viulu.

Lasten itsenäisyyspäivän konsertit ke 2.12. Nummelan kirkkosali klo 9.15 ja 10. To 3.12. Vihdin kirkko klo 9.15 ja 10. Tilaisuuden kesto n. 30 minuuttia.

Kauneimmat joululaulut 5.-20.12. Vihdin kirkossa, Nummelan seurakuntakeskuksessa ja Vihtijärven kappelissa. Ks. www.vihdinseurakunta.fi

La 5.12. konsertti, Nummelan kirkkosali, Kappelitie 5, klo 16, Olli Hautala Bach-sarja.

Kansainvälinen Soinninkajo Vocal Ensemble lauluryhmä esiintyy jouluisissa tunnelmissa 5.12 klo 18 Vihdin kirkossa. Liput 15 e. www.soinninkajo.org

Koko perheen Itsenäisyyspäiväjuhla Taidetalo Siirilässä su 6.12 klo 17 alkaen Liput/ovimaksu 10 e aikuinen 5 e lapsi ja 25 e perhe. Ennakkoilmoittautumiset 3.12 mennessä.gsm 040 718 1145, tai siirila@siirila.fi

Perinteinen Kaiken kansan puurojuhla pe 18.12. Nummelan seurakuntakeskuksessa, Kappelitie 5, klo 12-18. Puuron lomassa monenlaisia ohjelmaa, mm. joululauluja, tiernapojat ja joulupukkikin vierailee lapsia tervehtimässä.

Ti 22.12. Nummelan kirkkosali klo 19, ”kohti Kuopiota”, Auroora Kiiski, viulu ja Ruut Kiiski, piano.

Su 27.12. Vihdin kirkko klo 18 Joulukonsertti; Produktiokuoro joht. Pirkko Kela, teksti Hanna Jokela, Eija Vuorela.

Pe 27.11. klo 15 - 20 Taidetalo Siirilän perinteiset joulumyyjäiset, www.siirila.fi

Uudenvuoden vastaanotto 31.12.2009 - 1.1.2010. Kirkonkylän kyläyhdistys järjestää perinteisen uudenvuoden vastaanoton kirjaston edustalla klo 23.30. Tarjolla glögiä ja pipareita. Uudenvuoden puheen pitää kunnanjohtaja Kimmo Jarva. Puoliltaöin ilotulitus.

Vuosi 2010

Ke 6.1. klo 18 Vihdin kirkko, Loppiakonsertti, Kiti Kalymialaris, sopraano ja Esa Ylönen, piano.

La 16.1. klo 16 Nummelan kirkkosali Olli Hautala, Bach-sarja.

Su 17.1. konsertti klo 18 Vihdin kirkko; Jaakko Ryhänen, basso ja Maija Weitz, piano. Ohjelmassa mm. Toivo Kuulan ja Oskar Merikannon lauluja, Verdin ja Rossinin kirkkoariaa sekä Paavon monologi ja Paavon virsi Joonas Kokosen oopperasta Viimeiset kiusaukset. Ohjelma 15 € Järj. Vihdin kunnan kulttuuripalvelut ja Vihdin seurakunta.

Korkeatasoinen klassisen musiikin konsertti Vihdin kirkossa 31.1.2010 klo 15, solistina mezzosopraano Susann Végh Tukholman Kuninkaallisesta Oopperasta. Véghia säestää pianisti Johan Westre.

Ilmoita omista tapahtumistasi Pertun Postin tapahtumakalenterissa. Seuraava lehti ilmestyy toukokuussa 2010. Tapahtumatiedot voi lähettää osoitteeseen stvuorinen@gmail.com

Rouva mielti mielessä mikä on sohvassa pielessä?

Runko on hyvä, istuin vain syvä.
Näki pari tuttua ja tuli siinä juttua,
sanoi näistä hälle Teuvo
tässä on sulle hyvä neuvo:
"Verhoomon Outille soita vaikka!
Sehän on se paikka,
jossa tehdään vanhasta uutta
monenmoista ihanuutta."

Empi hetken, päätti tehdä meille retken.
Hämmästyi hän kovin,
kun homma vei vain tovin!

Rouva suotta aikaili,
kun uutta sohvaan haikaili.
Tuli hänestä onnellinen lyyli,
kun löytyi sohvaan uusi tyyli!

Tämän tarinan opetus
on samalla riimin lopetus.
Turha heittää vanhaa pois,
kun sen kunnostaakin vois.

Laatuverhoomo Oy

Puh. (09) 2222 122, 050 556 5545
Ratastie 5, 03100 Nummela
verhoomo@laatuverhoomo.fi
www.laatuverhoomo.fi

KUN KYSYMYS ON NÄÖSTÄ -ME PALVELEMME SINUA

SE
OIKEA
OPTIKKO

SE
OIKEA
OPTIKKO

**Marikki
Suvala**
optiikkahioja

**Kari
Nyman**
optikko

**Tarja
Holopainen**
optikko

**Liisa
Nyman**
optikko

**Marju
Ojanperä**
optikko

**Hanna
Sundell**
optometristi

**Jani
Nyman**
optiikkahioja

**Jatta
Uotila**
silmälääkäri

**Merja
Silvan**
silmälääkäri

TALO TÄYNNÄ UUTUUKSIA JA EDULLISIA TARJOUKSIA

Halutessasi voit tilata ajan
"omalle" optikolle/silmälääkärille

AJANVARAUS PUH. 222 1646

näöntutkimuksiin, piilolasisovituksiin, silmälääkäreille

OPTIKKO NYMAN

SYNSAM

SE OIKEA OPTIKKO
TAKUULLA

Palvelemme:
ma 9.30-19,
ti-pe 9.30-17.30,
la 9-13

Linjaportti, Nummela.
Puh. 09-222 1646

Saha ja höylä Hacklin

Alitalontie 18
03250 OJAKKALA

Markku 0400 770 527
Mikko 0500 440 527
Puh/Fax (09) 227 1238
www.sahajahoylahacklin.fi

Pertun Postia myyvät:

KIPA

VIHDIN KIRJA-AITTA
Vihdintie 20
03400 VIHTI
Puh: 09 224 7345
kirja.aitta@elisanet.fi
ma-pe 10-18, la 10-14.

INFO

Nummelan Kirjakauppa Oy
Vihdintie 1
03100 NUMMELA
p. 09 2223315
ma-pe 10-18, la 9-14.

Martat

Tarvitsetko astioita juhlatilaisuuteen?
Vihdin Martoilta löytyy 200 hengen
astiassto. Tiedustelut p. 040-5281613.

www.martat.fi

TIMO HELANDER
Kiinteistönvälittäjä LKV

KIINTEISTÖNVÄLITYS
TIMO HELANDER KY LKV

Torikeskus, Pisteenskaari 4,
03100 Nummela
Puhelin (09) 2227007,
GSM 0400-429592

Email: thlkv@saunalahti.fi

www.etuovi.com/thlkv

AIR HOTEL

- 40 HUONETTA
- RAVINTOLA & BAARI
- MAITAVA LOUNASLISTA
- ISO AURINKOINEN TERASSI
- RUNSASTI ERIKOKOISIA
KOKOUS- JA
NEUVOTTELUTILOJA
- SAUNAOSASTO

*Tervetuloa tutustumaan
ja viihtymään!*

Varaukset ja tiedustelut:

AIR HOTEL

Lentokentäntie 5, 03100 NUMMELA
Puh. (09) 2238 100, fax 010 239 8101
www.airhotel.fi

Tule viihtymään ja rentoutumaan

- Viihdekeilahalli, 8 rataa, hohtokeilausta
- Biljardipöytä
- Järjestät meillä helposti juhlat,
kokoukset ja erilaiset tapahtumat
- Kokouksetilat 25 hengelle monipuolisilla
AV-laitteilla ja wlan-yhteydellä
Kysy myös kokousruokailua.
- Viihtyisät saunatilat
- A-oikeudet, pientä purtavaa
- Valoisa iso terassi auki ympäri vuoden

Ratavarauksia voi
tehdä kätevästi netissä
www.vihtibowling.fi

Juuritie 2, 03100 Nummela
Puh. 050 525 8551
info@vihtibowling.fi
www.vihtibowling.fi

Kirjasto-kulttuuri- ja museopalvelut

Vihdin pääkirjasto
Pisteenkääri 9, 03100 Nummela
avoinna ma-pe 11–20, la ja pyhäpäivinä 10–15
puh. (09) 4258 3181 neuvonta, (09) 4258 3220 kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja

Vihdin Kirkonkylän kirjasto
Vihdintie 7, 03400 Vihti
avoinna: ks. www.vihti.fi/kirjasto
puh. (09) 4258 3180 neuvonta, (09) 4258 3263 kirjastonjohtaja

Kirjastoauto
Gsm 050 328 0121
aikataulu: ks. www.vihti.fi/kirjasto

Galleria Pictor
Karhumäenpolku 5, 03100 Nummela
avoinna ti 17–20, to ja la 11–14
Tiedustelut ja ryhmävaraukset: gallerian hoitaja (09) 4258 3222 tai gsm 050 360 5239

Vihdin museo
Toimisto ja perusnäyttelyt: Kirkkoniementie 1, 03400 Vihti (kk)
(09)4258 3185, www.vihti.fi/palvelut/museo, museo@vihti.fi.
Evakkomuseo ja vaihtuvat näyttelyt: Kirkkoniementie 4, Niuhalan vanha kansakoulu,
03400 Vihti (kk), p. (09)4258 3264.
avoinna syys-toukokuussa: näyttelyt ke-pe ja su klo 12–16, toimisto ke-to klo 9-16, mu-
seokauppa avoinna em. aikoina.

Perinteiset Naistenmessut 12.-13.12.2009

*Nummelanharjun koululla,
Hiidenvedentie 17
Nummela*

*Auki molempina päivinä klo 10-16.
Vapaa pääsy
Joulupukki ja ponijaelua
Messuravintola.
Tervetuloa !*

Järjestäjänä LC - Vihti / Hiidenvesi / Ladyt

PKS-Toimistot Oy

Kiinteistöjen isännöinti
Liikekirjanpito

P. 09 22 52 620
Tuusantie 1, 03100 NUMMELA

LIIKUNTAYMPYRÄ

www.liikuntaympyra.fi

Henkilökohtaista
opastusta 55+
ikäisille liikkujille!
Tuusantie 3, Nummela.
p. 044 571 5691.

Ota opas, koet ja näet enemmän!

Vihdin Opaskerho Hiiden Heilat ry
Sirpa Niemi p. 040-5206 334

**Vihdin Omakotiyhdistys ry
Liity jäseneksi - ota edut itsellesi!**

**Lisätietoja: www.omakotivihti.fi
tai puh. 040 720 2468**

Joko sinä saat
vakuutusyhtiöstäsi
viiden tähden
laskuja?

Kodin ja perheen
vakuutukset

On mukava saada lasku, joka on jo maksettu
OP-bonuksilla. Yhä useammat Osuuspankin
asiakkaat maksavat esimerkiksi kotivakuutuksensa
pankkiasioinnistaan saamallaan bonuksilla. Sitä
kutsutaan keskittäjän eduksi. Tutustu osoitteessa
op.fi/bonus tai tule käymään.

LÄNSI-UUDENMAAN

Osuuspankki

*Vihti-Seura toivottaa kaikille
Lertun Postin lukijoille rauhallista
joulun aikaa ja onnellista vuotta 2010.*